

Miten ihmiskunta on parannettava

ROBERT G. INGERSOLL

Ainoa pimeys maailmassa on tietämättömyys. — SHAKESPEARE.

Mitään muuta valkeutta ei ole paitsi järki. — INGERSOLL.

HANCOCK, MICH.,
Työmiehen Kustannusyhdistyksen Kirjapainossa, 1907.

„Ainoa pimeys maailmassa on tietämättömyys.“

Jokainen ihmisolento on olosuhteiden välttämätön tuote, ja jokainen jo syntyissään omaa puutteellisuuksia, joista ei voi häntä itseään syyttää. Luonto ei näy välittävän mitään yksilöstä, enempiä kuin lajeistakaan.

Elämä tavotellen elämää, kuolema kintereillään, tunkeutuu aina mahdollisuuden ääriviivoihin saakka, ja olosuhteet, lukemattomat ennen olleet ja parailiaan olemassaolevat tosiseikat määräävät jokaisen elämänmuodon, ajatuksen ja teon. Nykyisyys on entisyyden lapsi ja välttämätön lapsi ja samalla se on kaiken tulevan äiti.

Jokainen ihmisolento ikävöi onnea, pyrkii tyydyttämään ruumiinsa tarpeita ravinnolla, katoksella, vaatteilla sekä samalla sammuttamaan henkensä nälkää kykynsä mukaan, rakkaudella, viisaudella, filosofialla, taiteella ja laululla.

Raakalaisen tarpeet ovat vähäiset; mutta siviis-

tyksen kera ruumiin vaatimukset enenevät, henkinen näköpiiri laajenee ja aivot vaativat yhä enempi.

Raakalainen tuntee, mutta tuskin ajattelee. Raakalaisen haluja ja intohimoja eivät ajatukset kiihota, kun taas filosofin ajatukset eivät ole alttiit hänen halujensa ja intohimojensa vaikutuksille. Lapsilla on tarpeita ja haluja jo ennenkuin he pystyvät käyttämään järkeä. Samoin ihmisrodun lapsuusajankana halut ja intohimot ovat valtavina.

Raakalaista vallitsivat ulkoapäin tulevat vaikutelmat ja esineiden ja asioiden ulkokuori; hänen sielunkykynsä olivt heikot ja hänen mielensä noudatti sitä uraa, jolla oli vähimmän vastuksia voitettavana. Asiat ja esineet olivat hänestä sellaisia kuin ne näyttivät olevan. Hän oli yliluonnollisen uskoja, ja huomattessaan olevansa vaaroille ja pahalle alttiina, hän etsi monella tavalla näkymättömiltä voimilta apua. Hänen lapsensa seurasivat hänen esimerkkiään ja lukuisina aikakausina monissa maissa lukemattomat miljoonat ihmisolennot, joista monet olivat siivoimpia ja paraita, anoivat yliluonnollista apua. Lukemattomia temppeleitä ja alttareita on rakennettu, ja yliluonnollista on palveltu uhreilla ja lauluilla, itsensäkieltämisellä, juhlamenoilla, kiitollisuudella ja rukouksilla.

Läpi näiden aikakausien ihmisen aivot hitaasti ja vaivaloisesti kehkeytyvät. Vähitellen järki, mieli tuli voiman avuksi ja ajatuksesta tuli työn ystävä. Ihminen on edistynyt sitä mukaa kun hän on yhdistänyt ajatusta työhönsä, sitä mukaa kun hänen on onnistunut saattaa päänsä ja kätensä läheisempään

liittoon keskenään. Kaikki tämä oli kokemuksen tulos.

Luonto, niin antelias, sydämetön, oikullinen ja kitsas kuin se liekin, on meidän äitimme ja ainoa opettajamme, ja se on niinikään ihmisten pettäjä. Sen yläpuolelle me emme voi kohota, mutta sen alle me emme liioin voi pudota. Siinä me löydämme siemenen ja maaperän kaikelle sille mikä on hyvää ja myöskin sille mikä on pahaa. Luonto siittää, ruokkii, säilyttää ja hävittää.

Hyvät teot kantavat hedelmän ja hedelmässä on siemeniä, jotka vuorostaan tuottavat hedelmiä ja siemeniä. Ylevät, suuret ajatukset eivät konsaan katoa ja hyvyyden ja lempeyden sanat eivät häviä maan päältä.

Jokaisiin aivoihin luonto kylvää ajatuksen siemenet, ja maaperästä riippuu, millainen on sato.

Joka ainoa kukka, joka viehkeänä keinuilee, jättää vaikutelman ihmisen mieleen. Levottoman meren kuohunta ja aaltojen loiske, ukkosen jyhlä kumina, puron lorina, lehtien kahina, kuhertelevien lintujen viserrys, tuulen suhina opetti ihmisen tyhjentämään sydämensä tunteet lauluihin, se antoi äänen surulle ja toivolle, rakkaudelle ja kuolemalle.

Ihminen löysi ajatustensa siemenet kaikesta siitä, mitä on olemassa. Hänen ajatuksensa synnyttivät meriseutu, harjanteinen tasanko, kiemurtelevat virrat ja aavikon santa, pilvi ja tähti, lumi ja sade, kaamea sää ja myrsky, päivä ja yö, metsikot ja laaksot kaikissa värivälkkeissään, kaikki eläimet, jotka ilmassa liitävät, vesiä soutelevat tai virrat, kaikki

mikä liikkuu, esineiden kaikki muodot ja lajit, kaikessa siinä ihminen keksi ajatustensa siemenet ja vertauskuvat. Ja kaikki se, minkä ihminen luo muodostuu vuorostaan luonnoksi. Kreikkalaisten marmoripatsaat, samoin kuin musiikin säveleet, koskettelevat täydellisyyden rajoja ja opettavat ihmiselle elämän sointuja. Suuret runoelmat, mainiot maalaukset, teorit ja filosofiat suurentavat ja laajentavat ihmisen sielua. Kaikki oleva on luonnollista. Kaikki on luonnollista tietä syntynyt. Luonnon ääriivojen taakse ihminen ei voi edetä.

Kuitenkin kautta aikakausien ihminen kaikilla mahdollisilla suunnilla on turvannut ja uskonut yliluonnollisen olemassaoloon. Hän ei uskonut luonnon yhtenäisyyteen. Hänellä ei ollut käsitystä syyn ja seurauksen laista, eikä hän ymmärtänyt, että voima on häviämätön.

Lääketieteen alalla hän uskoi loitsuihin, taikoihin, kiroihin. Koskaan ei juolahtanut raakalaisen mieleen, että taudit ovat luonnollisia.

Kemiassa hän etsi elämän nestettä, viisaiden kiveä, tai jotakin sellaista keinoa, joilla voisi muuttaa vähempiarvoiset metallit kullaksi.

Mekanikan alalla hän etsi ikuista liikettä, ollen siinä uskossa, että hän joitakin konsteja käyttäen voisi synnyttää uuden voiman.

Hallituksessa hän loi yksinvallan yliluonnollisen tahdon taustalle.

Monta vuosisataa läpeensä hänen ainoana käsityksenään moraalista oli tottelevaisuus, kuuliaisuus, ei tosiasioille sellaisina kuin ne ovat luonnossa, vaan

kuuliaisuus luonnon yläpuolella olevaksi kuviteltua olentoa kohtaan. Koko tuona pitkänä aikana uskonnon sisältönä oli näkymättömän ja äärettömän ylittäminen ja palveleminen, joku suuri, käsittämätön voima — tietenkin yliluonnollinen.

Kokemuksen, kokeilun, ehkäpä sattumuksen kautta ihminen huomasi että muutamia tauteja voidaan parantaa luonnollisilla keinoilla, että useissa taudin kohtauksissa joku määrätty ruoho tai puunkuori saattoi poistaa hänen kipunsa.

Sellainen oli alku. Vähitellen hänen luottamuksensa luontoon vahvistui, ja loihdut ja tai'at alkoivat väijyä syrjään. Sotaa käytiin läpi vuosisatojen, mutta luonnollinen lopulta pääsi voitolle. Nyt me jo tiedämme että kaikki lääkkeet, parannusaineet toimivat luonnossa löytyvien tosiasioiden mukaisesti. Me tiedämme, että loihdut, taikomiset, temput ovat yhtä arvottomia lääketieteelle kuin ne ovat kelpaamattomia laskuoppillisten kysymysten ratkaisussa. Me tiedämme nyt jo, että ei löydy mitään yliluonnollisia lääkkeitä.

Kemian alalla tuo sota riehui kauvan ja katkerasti, mutta tuloksena siitä on, että me emme enään etsi „elämän nestettä“ eikä kukaan enään vaivaannu hakemalla „viisasten kiveä“. Me tiedämme varmuudella, että kemian käsittämässä ilmiöpiirissä ei löydy mitään yliluonnollista. Me tiedämme, että ei voi tapahtua mitään muuttumista, jolle emme löytäisi selitystä luonnon yhtenäisyydessä; että maan veto-voima tulee aina pysymään samana. Ja me tunnemme tietävämmme kaiken tämän yhtä varmasti kuin me

tiedämme, että ympyrän kehän suhde saman ympyrän halkasijaan on aina muuttumattomasti sama. (Sitä merkitään laskuopissa kreikkalaisella p-kirjaimella ja on sen numeroarvo hiukan enempi kuin 3.14).

Me tiedämme, että mekaniikan alalla luonnollinen on vallitsevana. Me tiedämme, että ihmisen on mahdoton luoda voimaa ja että hänen liioin on mahdoton hävittää mitään voimaa. Ei kukaan mekaniikko etsi yliluonnollista apua. Hän tietää työskentelevänsä määrättyjen tosiseikkojen vallitessa, joita tosiseikkoja mikään voima ei voi muuttaa.

Me täällä Yhdysvalloissa uskomme, että valta hallita ja säästää lakia tulee alamaisten yhteisestä suostumuksesta eikä mistään yliluonnollisesta lähteestä. Me emme usko, että kuningas saa valtaistuihensa yliluonnollisen tahdosta. Emme me usko liioin sitä, että muutamat ovat alamaisia, käskyläisiä tai orjia yliluonnollisen tahdon toimesta.

Siten ovat meidän siveellisyyksityksemme muuttuneet ja miljoonat ihmiset nyt jo uskovat, että kaikki se, mikä tuottaa onnea ja hyvinvointia, on siveellistä korkeimmassa merkinnössä; järjetön tottelevaisuus ei ole siveellisyyden perustus eikä ydin. Se on henkisen orjuuden tulos. Vapaata ja jaloa on toimia sopusoinnussa käsitetyn velvoituksen kanssa. Yksinkertaisesti totteleminen on orjan hyve. Mutta todellinen siveellisyys on vapauden ja viisauden kukka ja hedelmä.

Hyvin monet ovat tulleet siihen johtopäätökseen, että yliluonnollisella ei ole mitään tekemistä

todellisen uskonnon kanssa. Uskonto ei ole uskomista ilman todennäköisyyttä tai vastoin todennäköisyyttä. Uskonto ei ole tuntemattoman palvelemista. Juhlamenot, rukoukset ja pyhät kirjat, ihmetyöt, kaitseminen ja taivaallinen väliintulo kaikki kuuluvat yliluonnollisen alalle, eivätkä muodosta todellista uskontoa.

Kaikki tieteet nojaavat luonnollisiin, todistelluihin tosiasioihin. Niin ollen täytyy uskonnolla olla perustuksenaan asioiden välttämätön luonto.

II.

Miten on maailma parannettava?

Koska tietämättömyys on pimeyttä, tarvitsemme me henkistä järjen valoa. Tärkeimmät opittavat seikat tässä suhteessa ovat, että maailmankaikkeus on luonnollinen, että ihminen on ihmisen kaitseminen, että aivojen kehityksen kautta meille käy mahdolliseksi välttää vaaroja, pahaa, voittoa vastuksia ja käyttää hyväksemme luonnon totuuksia ja voimia. Että keksintöjen ja työn kautta me voimme, kohtuullisuuden rajoissa pysytellen, tyydyttää ruumiimme tarpeet, ja että ajattelun tutkimusten ja ponnistusten avulla me voimme tyydyttää henkenne tarpeita.

Ihmisen pitäisi lakata odottamasta apua yliluonnollisilta voimilta. Tähän maailman aikaan pitäisi ihmisten jo tietämän, ettei mailman varallisuutta jumalanpalvelus ole tehnyt ja että rukoukset eivät ole kohottaneet meitä hyvinvointiin. Ihmisen pitäisi nyt jo tietää että yliluonnolliset eivät ole suojeleet vainottuja, vaatettaneet alastomia, ruokkineet isoavaisia, suojanneet viattomia, ehkäisseet ruttoa tai vapauttaneet orjia.

Tultuaan vakuutetuksi siitä, että mitään yliluonnollista ei ole olemassa, ihmisen tulisi kiinnittää koko huomionsa tämän maailman asioihin, luonnon totuuksiin.

Ja ennen kaikkea hänen tulisi välttää työkykynsä ja aineellisen varallisuuden tuhlaamista. Jokaisen kunnan miehen ja naisen tulisi toimia siihen suuntaan, että sodista tulisi loppu, että raakaan voimaan ei vedottaisi. Luonnon tilassa oleva ihminen luottaa omaan voimaansa ja sillä ratkaisee, mikä on oikea ja mikä on väärä. Sivistyneet ihmiset eivät ratkaise erimielisyyksiään asevoimalla. He alistavat riitansa sovinto-oikeuksien ja tuomioistuinten ratkaistavaksi. Siinä on tuo suuri ero raakalaisen ja sivistyneen välillä. Kansakunnat kuitenkin ovat raakalaisten suhteessa toinen toiseensa. Heidän riitaisuuksilleen ei löydy ratkaisijaa. Jokainen kansa päättää itse ja koettaa panna päätöksensä toimeen. Siten syntyvät sodat. Tuhannet ihmiset tälläkin hetkellä miettivät uusia, entistä tappavampia aseita lähimmäistensä varalle. Kahdeksantoista sataa vuotta on rauhaa saarnattu, mutta silti sivi-

tyneet kansat juuri ovat sotaisimpia maailmassa. Euroopassa on noin 12 miljoonaa sotamiestä, valmiina tarttumaan aseisiin, ja eri maiden välisillä rajoilla löytyy pelottavia linnoituksia. Merillä vilisee teräspanssarisia sotalaivoja, täynnä surmakoneita. Sivistynyt maailma on sotiin kuluttanut suuren osan varallisuuttaan. Kristikunnan velat, joista suurin osa on tehty sotatarkoituksia varten, nousevat kolmeen kymmeneen tuhanteen miljoonaan dollariin. Tämän velan korot on maksettava, ne on maksettava työllä, enimmäkseen köyhien hiellä ja verellä, noiden ihmisten, joiden täytyy kieltäytyä elämän välttämättömistä tarpeistakin. Tämä velka kasvaa vuosi vuodelta, ja tulevaisuus tässä suhteessa ei suinkaan näytä lupaavalta.

Tämän velan korko nousee ainakin yhdeksään sataan miljoonaan dollariin vuodessa. Ja jos siihen lisäämme ne rahasummat, mitä käytetään maasotajoukkojen ja laivastojen ylläpitoon, laivojen korjaamiseen ja uusien murha-aseiden rakentamiseen, niin nousee summa ainakin \$6 milj. päivää kohti.

Ajatelkaa toki, että kaikki tämä raha käytetään lähimmäistemme surmaamiseen tai sellaisiin varustuksiin, joiden tarkoituksena on lähimmäistemme surmaaminen. Ajatelkaa mitä kaikkea hyvää sillä rahalla voisi toimittaa, niitä kouluja, joita voitaisiin pystyttää, niitä miljoonia puutteenalaisia, joita voitaisiin auttaa. Ajatelkaa miten monta kotia niillä rahoilla voitaisiin perustaa ja miten monta lasta vaatettaa.

Ei kukaan voi oikein mielessään kuvitella sodan kaikkia kauhuja ja julmuuksia. Ajatelkaahan, lähettää kuulia läpi ihmisten ruumiiden! Ajatelkaa niitä monia, jotka sen kautta jäävät leskiksi ja orvoiksi! Ajatelkaa taistelutantereen kaatuneita, haavottuneita, ruhjoutuneita!

III.

Eräs toinen seikka.

Puhukaamme suoraa kieltä. Me etsimme totuutta, koetamme saada selville, mitä olisi tehtävä jotta voitaisiin enentää ihmisen hyvinvointia. Minä lausun teille vilpittömän ajatukseni. Teillä on oikeus vaatia sitä ja minun on säilytettävä sieluni koskemattomuus.

Eräessä toisessakin suhteessa me tuhlaamme omaisuuttamme ja työtämme. Historian alkuajoista meidän päiviimme asti ihminen on etsinyt yliluonnollista apua. Vuosisatoja ihmiset tuhlasivat omaisuuttaan näkymättömien voimien palvelukseen. Meidän omassa maassamme esim. tähän tarkotukseen käytetyn omaisuuden arvo nousee ainakin tuhanteen miljoonaan dollariin. Tämän summan vuotuinen korko on viisikymmentä miljoonaa dollaria, ja niiden henkilöiden palkkaamiseen, joiden tehtä-

vänä on näiden ylikuonnollisten suhteiden hoitaminen, menee varmasti paljon enempi. Siten tämä homma maksaa meille noin kaksi miljoonaa dollaria viikossa.

Tämä ääretön rakennus tuottaa sangen vähän takaisin. Sen tuottama hyöty ja hyvyys ei näytä olevan suurta. Rikoksellisuus ei vähene, pikemmin päinvastoin. Siveettömyydessä ja köyhyydessä tapahtuvaa vähenemistä tuskin huomaa. Tästä silminnähävästä epäonnistumisesta huolimatta, kuitenkin uhrataan äärettömiä rahasummia näiden ylikuonnollisten oppien levittämiseksi vieraiden kansojen keskuuteen. Meidän kirkkomme ovat suurimman osan aikaa sulettuina, niitä käytetään tarkotukseensa ainoastaan muutama tunti viikossa. Kukaan ei halua polttaa kirkkoja tai niiden omaisuutta. Se vaan olisi toivottavaa, että ne tuottaisivat todellista hyvää maailmalle. Monessa meidän pikkukaupungeistamme — kaupungeissa, joiden asukasluku ei ole suurempi kuin kolme, neljä tuhatta — löytyy neljä, viisi kirkkoa, joskus useampiakin. Ja näiden kirkkojen eroavaisuudet ovat olemattomia. He eroavat toisistaan kasteenoppiin ja Herran ehtoollisen oppiin nähden. Niinikään on eroavaisuuksia olemassa kirkonmenoissa, kirkollisessa hallituksessa, n. s. edeltämääräys opissa. Ja totta on sekin, että näihin eroavaisuuksiin on kaikilla tahoilla vedottu lukemattomat kerrat. Mitään uusia aineksia ei näihin eroavaisuus- ja riitakysymyksiin ole lisätty, mutta silti keskustelua pidetään yllä penkomalla esille ja toistamalla näitä vanhoja todistuskappaleita.

Minun mielestäni olisi paljon parempi jos tuolaisen neljän, viiden tuhannen kaupungissa olisi yksi kirkko. Sellaista rakennusta voisi käyttää ei ainoastaan sunnuntaina, vaan arkipäivinäkin. Siinä rakennuksessa sijaitisi kaupungin kirjasto. Se olisi klubihuoneusto, seurahuone, jossa olisivat saatavana maailman huomatuimmat sanomalehdet ja aikakauskirjat. Sen juhlasali olisi teatterin tavoin rakennettu. Ja siinä tulisi näytellä kotoisia seuranäytelmiä, siellä olisi orkesterilla ja yleensä musikaalisilla harrastuksilla tyyssijansa. Ihmiset kokoontuisivat sinne vapaasti, milloin hyvänsä. Naiset voisivat tuoda ompeluksensa ja muut käsityönsä tullessaan. Ja sen yhteydessä tulisi olla huoneita leikkiä, biljaardi-, kortti- ja shakkipeliä varten. Kaikki tulisi olla mahdollisimman mukavasti järjestettyä. Siitä tulisi upea, taideteoksilla, maalauksilla ja veistoksilla koristeltu rakennus. Se olisi henkisten harrastusten keskusta. Ja tähän temppeliin olisi hankittava kunnollinen, kykenevä, ja jos mahdollista, nerokas mies, joka puhuisi ihmisille sunnuntaisin asioista, joista todella kannattaa puhua, tärkeistä asioista. He voisivat sanoa tälle papille: a

„Me puuhaamme töissämme ja toimissamme viikon ja me haluamme, että sinä sill'aikaa tutkit asioita ja sunnuntaina sitte kerrot meille, mitä olet viikon varrella tullut huomaamaan.“

Sellainen pappi voisi valita saarnansa aineeksi historian, taiteen, filosofian ja kreikkalaisten nerokkuuden, kertoa Intian ja Egyptin ihmeellisistä uskonnoista, jumalaistaruista ja metafysiikasta. Tutus-

tuttakoon hän seurakuntalaisiaan maailman filosofiaan, suuriin ajattelijoihin, runoilijoihin, taiteilijoihin, keksijöihin, puhujiin, teollisuusjohtajiin ja muihin edistyksen sotureihin. Perustettakoon sellaisessa seurakunnassa kouluja, joissa lapsille selitetään luonnon lakeja, kasvi- ja eläintiedettä, geologiaa ja tähtitiedettä.

Opastettakoon lapsia tuntemaan suurimpia runoelmia, parasta kirjallisuutta, kertomuksia sankareista, uhrautuvaisuudesta ja auliudesta.

Minä olen vallon varma että sellaisen seurakunnan keskuudessa ihmiset muutaman vuoden kuluessa kehittyisivät henkeviksi ja nerokkaiksi.

Totuus on se, että ihmiset ovat kyllästyneet vanhoihin teorioihin. He ovat menettäneet luottamuksensa ihmeelliseen ja yliluonnolliseen, eivätkä välitä enää „tosiasioista“, joita he eivät voi kunnolleen uskoa.

„Muuta pimeyttä ei ole kuin tietämättömyys.“

„Sivistys ja tieto ovat ainoa valo.“

Aina milloin me voimme vaihettaa erehdyksen tosiasiaan, valheen totuuteen, silloin me menemme eteenpäin. Me lisäämme maailman henkistä varallisuutta, ja ainoastaan sille tosiasialle voidaan laskea ihmiskunnan tulevaisen kukoistuksen ja sivistyksen perustus.

Minä en tahdo moittia ketään. Minä en halua moittien arvostella kenenkään vaikuttimia. Minä käsitän ja myönnän, että maailma on mennyt välttämätöntä menoaan.

Tulevaisuuden toiveet, niiden toteutuminen riip-

puu meidän nerokkuudestamme ja henkisestä etevyydestämme. Ihmisen on hoidettava järkipäisesti tulolähteitään. Hänen ei tule haaskata kykyjään mahdottomuuksille.

Ihmisen on käytettävä hyväkseen luonnon voimia. Hänen on harrastettava ennen kaikkea sellaisten asioiden oppimista, joista hän voi päästä selvyteen aistiensa tietä, huomioiden, kokemuksen ja järjen kautta. Hänen on murrettava ennakkoluulojen ja totuttujen tapojen kahleet. Lausukoon hän vapaasti ajatuksensa kaikista kysymyksistä. On löydettävä onnen ehdot ja elettävä niiden mukaisesti.

IV.

Miten on rikoksellisuus vähennettävissä.

Huolimatta kaikista niistä toimenpiteistä, joilla maailmaa on koetettu parantaa, huolimatta kaikista keksinnöistä, luonnonvoimista, jotka nyt totelevat ihmisen tahtoa, huolimatta kaikista edistysaskelista maanviljelyksen, teollisuuden ja yleensä kaikilla työn aloilla, maailmaa siltikin samentavat rikollisuus ja köyhyys.

Vankilat ovat väkeä täynnä, kansaa parveilee oikeustaloissa, lakia valvovat virkamiehet saavat ol-

la taukoamatta menössä, ja silti rikoksien luvussa ei ole huomattavana alentumista.

Tuhansia vuosia ihmiset ovat koettaneet parantaa kanssaihmissiään vankeudella, kidutuksella, räikkäyksellä ja kuolemalla, ja kuitenkin ihmiskunaan historia kieltämättömän selvästi osoittaa, että rangaistuksilla ei voida ihmisiä parantaa. Vaikka laattisi miten ankaria rikoslakeja, ei rikoksien luku vaan ota vähentyäkseen.

Aina viime aikoihin saakka sivistysmaissakin väärennyksestä ja sitä lievemmistäkin rikoksista tuomittiin kuolemaan. Ja yhtäkaikki varkaiden ja kaiken karvaisten rikoksentekijäin luku vaan kasvoi. Kavaltajat hirtettiin tai kiskotettiin hevosilla kappaleiksi, mutta kavallus siltikin kukoisti.

Useimmat näistä kauheista laista ovat kumotut, ilman että rikollisuus lisääntyi niiden kumoamisen kautta. Meidän omassa maassamme esim. me ve-toomme mestauslavaan, kuritushuoneeseen ja vankilaan. Murhamies hirtetään, mestataan sähköllä tai lynchataan, muutaman minuutin sisässä joku toinen ihminen on valmis kärsimään samallaisen kohtalon. Ihmiset varastavat. Heidät lähetetään muutamiksi vuosiksi kuritushuoneeseen, kohdellaan kuin petoja ja kidutetaan mahdollisimman usein. Rangaistusajan päätyttyä heidät vapautetaan, ja rahoja ei heillä ole enempää kuin mitä välttämättömästi tarvitsevat päästäkseen sille paikkakunnalle, missä heidät vankilaan lähetettiin. Heidät heitetään maailmalle ilman varoja, ilman ystäviä — ja he ovat rangaistuja pahantekijöitä. Heitä kartetaan,

epäillään ja halveksitaan. Jos he sattumalta saavat työpaikan; erotetaan heidät siitä heti kun tulee tiedoksi, että he ovat olleet linnassa. Siksi he tietysti koettavat salata muilta ihmisiltä menneisyyttään, siten säilyttääkseen toisten ihmisten kunnioituksen. Vähän päästä, kun näkevät mahdottomaksi saada elatustaan rehellisellä tavalla, he palaavat rikokseliselle uralleen, joutuvat uudelleen oikeuden eteen, ja taas heidät tuomitaan vankilan muurien sisälle. Ei mitään parannusta, ei tilaisuutta parantumiseen.

Kaikki tämä on surkeata. Ihmisiä ei tulisi lähettää kuritushuoneeseen rangaistaviksi, sillä meidän on muistettava, että ihmiset tekevät niinkuin heidän täytyy. Luonto ei aina tuota täydellistä, joka suhteessa kunnollista. Ihmisrodussa on melkoisen suuri prosentti epäonnistuneita olioita. Vissien olosuhteiden vallitessa, omaten vissiä haluja ja intohimoja ja vissillä tavalla muodostuneet aivot, ihmisistä tulee varkaita, väärentäjiä ja väärän rahan tekijöitä. Kysymys on siitä, onko parantuminen mahdollinen, voidaanko henkilössä aiheuttaa muutos muuttamalla oloja. Rikoksentekijä on vaarallinen, ja yhteiskunnalla on oikeus suojella itseään. Rikoksentekijä olisi erotettava muista ihmisistä, ja jos mahdollista, parannettava. Vankilan tulisi olla koulun tapaan järjestetyn, vankeja olisi kasvatettava. Vankien tulisi tehdä työtä ja saada työstään kohtuullinen palkka. Vanginvartijoiksi tulisi asettaa paraita miehiä. Heidän tulisi olla hyväntekijöitä ja ajattelijoita. Heidän tulisi tuntea ihmisluonnetta. Ja kun vangille on opetettu esim. viisi

vuotta käyttäytymisen perusajatuksia, hyveen luonnollisuutta ja sopusointua ja rikoksen hylättävyyttä; kun hänelle on tarpeeksi vakuutettu, että yhteiskunta ei häntä vihaa, että kukaan ei halua häntä rangaista, alentaa tai ryöstää; kun hänelle on maksettu kohtuullinen palkka työstään ja kun hänelle on myönnetty laillinen oikeus muuttaa nimensä, niin voidaan hänet laskea vankilasta. Silloin hän itse tuntisi, että hänestä on tehty siellä parempi mies, että häntä on kohdeltu inhimillisesti ja oikeuden mukaisesti. Ja se raha, mikä hänellä on säästössä olisi etuvarustus, jonka taakse hän kiusauksen tullen kätkeytyisi, etuvarustus, jonka takana hän voisi odottaa tilaisuutta ryhtyä hyödylliseen toimeen itsensä ylläpitämiseksi. Ja sellaisesta miehestä saattaisi tulla hyvä, kunnioitettava ja hyödyllinen kansalainen.

Olojen nykyisellään ollessa ei juuri ihmisten parantamisesta voi olla puhettakaan. Samallaisina nuo miehet palaavat vankilasta kuin sinne menessäänkin olivat.

V.

Koti kaikille.

Koti on kansakunnan perustus.

Mitä useampia koteja, sitä vankemmilla perusteuksilla lepää kansa ja sitä turvatumpi on sen tulevaisuus.

Kaikin mokomin tulisi meidän pitää siitä huolta, että tästä meidän maastamme ei tulisi vuokrakasarmien, loiseläjien maata. Niiden ihmisten, jotka viljelevät maata tulisi omistaa se. Tähän suuntaan tähtääviä lakeja onkin meillä jo olemassa useimmissa valtioissa, sellaisia lakeja, jotka turvaavat kodin ja asumaoikeuden. Eikä saamamiesten luokka ole sen kautta vahinkoa kärsinyt. Siihen aikaan kun lain mukaan voitiin velallinen vangita, olivat velat yhtä epävarmoja kuin ne konsanaan nyt ovat.

Astukaamme vielä askel eteenpäin. Minä haluaisin, jos suinkin mahdollista saada ihmiset pois vuokrakasarmeista, noista surkeuden pesistä, koteihin, joissa he tuntisivat olevansa kotonaan, tuntisivat olevansa luonnon sylissä. Meidän mallikelpoisen kulkulaitoksemme, välittäessä matkustaja- ja tavaraliikettä, ei ole enään ollenkaan välttämätöntä, että köyhät ihmiset sullotaan kurjien etukaupunkien viheliäisiin luoliin, joissa köyhyys synnyttää ryysyjä ja ryysyt sairautta. Minun mielestäni tulisi, kahden kolmen tuhannen dollarin arvoinen maatila ja muu perheen asuinsija julistettava rauhotetuksi alueeksi, jota ei saisi myydä veloista eikä veroista. Näiden kotien tulisi olla ehdottomasti koskemattomia, niiden pitäisi kuulua perheelle, jotta perheen äiti aina tuntisi, että katto hänen päänsä päällä on oma, että koti on hänen linnansa, jota häneltä ei kukaan voi anastaa, ei edes valtiokaan. Meistä pitäisi tulla maanomistaja ja kodinrakentaja kansa. Minun mielestäni maata tulisi halullisten

saada samalla oikeudella kuin sitä saavat rautatiet uusia ratoja varten. Minä haluaisin sellaiset maat, joita niiden omistajat eivät viljele, asetettavaksi pakkoluovutukselle, jotta ne jotka maata haluavat saisivat sitä kohtuhinnalla.

Tätä pakkoluovutusta tulisi käyttää, ei ainoastaan niiden hyväksi, jotka haluavat perustaa kodin, vaan myöskin koko kansan hyväksi. Mikään ei merkitse niin paljo kuin koti, ja se, että meidän lapsemme syntyvät ja kasvavat kotilieden äärellä.

On eräs toinen seikka, jota minä erittäin tärkeänä pidän, ja jonka sietäisi joutua meidän suositamme sivistyksen pohdittavaksi.

Me tiedämme, että kokonaisten aikakausien kuluessa maailmassa on ollut orjia, ja me niinkään tiedämme, että näiden vuosien kuluessa naiset ovat olleet orjien orjina. Erittäin tärkeä on ihmiskunnalla naisten, äitien vapauttaminen. Epäilemättä avioliitto on tärkein ja pyhin sopimus, minkä ihmisolepnot voivat keskenään solmita. Avioliitto on tärkein kaikista laitoksista. Tietenkään vihkimismenot eivät ole samaa kuin todellinen avioliitto. Ne ovat ainoastaan merkkinä niistä liekeistä, jotka ualavat sydämessä. Todellista avioliittoa ei voi olla ilman keskinäistä rakkautta. Vihkimismenojen tulisi olla julkiset, jotta koko maailma saisi tietää, että ne, jotka menevät namsiin rakastavat toisiaan.

Sitte seuraa kysymys avioerosta. Miljoonat ihmiset luulottelevat, että aviopuolisoita liittävät toisiinsa yliluonnolliset voimat, ja että heidän tulee pysyä avioliitossa koko elämän ajan. Jos kaikki, jot-

ka ovat menneet naimisiin todella olisivat yliluonnollisilla siteillä toisiinsa sdotut, niin täytyisi meidän myöntää, että yliluonnolliset voimat eivät ole äärettömän viisaita.

Kaikessa tapauksessa avioliitto on sopimus, jonka sopimuksen tekijät sitoutuvat pitämään sen ehdot. Minä toivoisin, että miehellä olisi oikeus ottaa avioero, jos vaimo jatkuvasti ja sietämättömästi rikkoo sopimuksen pykäliä. Sellainen avioero olisi myönnettävä tasapuolisilla ehdoilla. Vaimolle minä soisin annettavan avioeron, milloin hän sitä haluaa ja tahtoo.

Näin minä soisin olevan ei ainoastaan vaimon vuoksi, vaan yhteiskunnan, valtion edun vuoksi. Kaikkien lasten tulisi olla rakkauden lapsia. Kaikkien, jotka syntyvät tulisi olla tervetulleita. Selllaisten äitien lapset, jotka vihaavat ja inhoavat miestään, sellaiset lapset täyttävät maailman mieli-puolilla ja rikoksentekijöillä. Ketään naista ei tulisi lain eikä yleisen mielipiteen pakottaa elämään miehen kanssa, jota hän kammoo. Ei tarvitse pelätä, että avioerot saattavat maailman siveettömyyden tilaan. Eikä myöskään erojen kautta tarvitse pelätä tuhoutuvan sen jumalallisen liekin, jota me kutsumme rakkaudeksi. Niin kauvan kun ihmisrotu on olemassa, tulevat miehet ja naiset rakastamaan toisiaan, ja niin kauvan myöskin voi todellinen avioliitto olla mahdollinen. Orjuus ei ole hyveelle höystettä.

Minä teen erotuksen avioeron myöntämisessä miehelle ja naiselle. Ja sen minä teen seuraavasta syys-

tä: Nainen antaa miehelle nuoruutensa ja kauneutensa. Miehellä ei tulisi olla valtaa heittää häntä sen vuoksi, että hän on käynyt vanhaksi ja ryppyiseksi. Hänen pääomansa on mennyt, hänen toiminta mahdollisuutensa elämässä ovat vähentyneet, jota vastoin mies useinkin on silloin paljo paremmalla puolella kuin naimisiin mennessään. Sääntönä voimme pitää, että hän pystyy pitämään itsestään huolta, kun taas nainen tarvitsee apua ja turvaa. Niinpä minä en myöntäisi miehelle avioeroa, jollei vaimo ole tehnyt avioliittoa heille molemmille sietämättömäksi. Mutta yhteiskunnan ja erittäinkin pienokaisten vuoksi minä myöntäisin vaimolle avioeron milloin hän vaan sitä pyytää.

Suurten miesten aikakautta saamme turhaan odottaa, jollei ensin tule se aika, että vaimot, äidit ovat täydellisesti vapaita.

Pieni sana meidän kielessämme on äiteys. Tässä sanassa yhtyy jumalainen riemun tunne sen tunteeseen — rakkaus ja uhrautuvaisuus. Se sana on pyhä!

VI.

Työväenkysymys.

Jo kauvan on ahkeraan keskusteltu n. s. työväenkysymyksetä, kamppailusta työmiehen ja kapitalistin välillä. Useita ratkaisutapoja on alleviivat-

tu ja kokeita on tehty joukottain tämän kysymyksen ratkaisemiseksi. Kommunistisia yhteiskuntia on perustettu siinä mielessä, että kaikki vahingot ja voitot tasattaisiin yhteiskunnan kaikkien jäsenten kesken. Useimmat sellaiset yritykset kuitenkin ovat jääneet onnistumatta.

Toiset suosittelevat sovinto-oikeuksia. Mutta tässä on olemassa se ikävä seikka, että jos kohta työnantajat voisikin vastuunalaisesti sitoa sovintotuomareiden päätöksiin, niin on vielä keksimättä se keino, millä työmiehet voisi sitoa niitä noudattamaan. *) Toisin sanoen, sitä kysymystä ei ole vielä ratkaistu.

Omasta puolestani minä en näe muuta lopullista ja tyydyttävää ratkaisua kuin se mikä saavutetaan työnantajain ja työmiesten valistumisen kautta. Tämä kysymys on siksi monimutkainen lukemattomien ratkaisuehdotuksineen, että sen ratkaiseminen lain tai väkivallan kautta näyttää uskomattomalta. Työnantajan otaksutaan maksavan sen mukaan, miten paljon he voittavat työntekijänsä työstä. Niin he voivat tehdä, mutta voivat yhtä hyvin olla tekemättäkin. Vapaakilpailu saattaa viedä koko liikevoiton. Toinen työnantaja on toisten työnantajain armoilla yhtä suuressa määrässä kuin hänen omat työmiehensä ovat hänen armoillaan. Työn-

*) Kuten tästä ja muistakin samallaisista kohdista huomaa, ei eversti Ingersoll ollut sosialisti, tuskin lienee ollut selvillä itse sosialismiaatteesta.

antajat eivät voi vallita, määrätä mielensä mukaan hintoja, he eivät voi määrittellä kysyntää, he eivät voi vallita tavaroiden jaottamista.*)

Tuleeko koskaan se aika, ja voiko se tulla muuten kuin aivojen kehittymisen ja sivistyksen levenemisen kautta, aika sellainen, jolloin ostaja haluaa maksaa tavarasta sen todellisen arvon, jolloin työnantaja tyytyy kohtuulliseen voittoon, jolloin tehtilija on halukas maksamaan raakaaineista niiden todellisen arvon mukaan ja mielisuosioista maksaa työmiehelle hänen työnsä koko arvon. Sivistykö koskaan työnantaja siinä määrin, että hän tietäisi että kysymän ja tuotannon lakien ei tulisi olla yksinomaisina määrääjinä ja mittapuuna maailman työmarkkinoilla? Tuleeko kapitalisti koskaan niin sivistyneeksi mielestään, että hän lakkaa hyväkseen käyttämästä köyhän pakonalaista asemaa, nälkää ja ryysyjä?*)

Tuleeko hänestä koskaan niin sivistynyttä, että hän voisi sanoa: "Minä maksan sille miehelle, joka tekee minulle työtä niin hyvän palkan, että hän

*) Jo nykyään suuret korporatsioonit vallitsevat useimpia tuotannon ja kaupan aloja täydellisesti — vallitsevat niitä omaksi edukseen, kuten me tiedämme.

Suom. muist.

*) Järjestynyt köyhälistö on ainoa mahti, joka voi hänet siinä suhteessa — sivistää.

Suom. muist.

tulee hyvin toimeen, voi pitää huolta vaimostaan ja lapsistaan ja säästää vanhan päivän varaksi, jotta saisi viettää elämänsä iltapäivän hetket oman kurkihirren alla oman kotilieden vierellä lämmittää jänteröityneitä käsiään?*)

Luonnollisesti ei kapitaali voi saada aikaan mitään ilman työtä. Arvokasta tässä maailmassa on yksinomaan se, mitä työllä tuotetaan. Työmies maksaa kaikki maailman menot. Verotettakoonpa ylellisyystavaroita tai jokapäiväisen elämän välttämättömyyksiä, kumpaisessakin tapauksessa maksaa työmies joka sentin.

Meidän on huomattava, että päivä päivältä työväki valistuu, kasvaa hengessä ja tiedoissa. Siitä päättäen minä uskon, että työnantajakin aste asteelta muuttuu ystämällisemmäksi ja paremmaksi. Ja monet kapitalistit, jotka saavat työmiehiään kiittää rikkauksistaan, ovat lahjottaneet osia miljoonistaan hyväntekeväisyystarkotuksiin ja koululaitoksille. Tämän he epäilemättä tekevät jonkinlaiseksi hyvitykseksi, sillä heidän täytyy alinomaan tuntea mielessään, että ne rahat, jotka he saivat työmiestensä aivojen ja lihasten avulla, eivät ole vallan heidän omiansa. Monet näistä tällaisista rikkaista ovat koettaneet tasata tiliään lahjoittamalla yliopistoille, kir-

*) Ennenkuin kapitalistit ovat siihen määrään "sivistyneet" on toivottavasti työväen luokka jo ottanut ohjat omiin käsiinsä ja rakentanut onnensa kapitalistin hyväntahtoisuutta varmemmalle pohjalle.

jastoille tai rahastoihin, joilla rakennetaan muistopatsaita edesmenneille suuruuksille. Minun mielestäni he olisivat tehneet paremmin, jos olisivat lahjottaneet ne rahat niiden ihmisten olojen parantamiseksi, jotka todellisuudessa nuo rahat ansaitsivat.

Niin, minä luulen, että kun me vielä jonkun verran sivistymme, tulevat suuret korporatsioonit turvaamaan työmiestensä vanhuuden ja työkyvyttömyyden päivät. Minun mielestäni suurten rautatieyhtiöiden tulisi maksaa eläke väsähtäneille työmiehilleen. Niiden tulisi pitää heistä huolta, kun he tulevat vanhemmalle puolelle ikäänsä. Niiden ei tulisi kiristää ja kuluttaa työmiehiään, sitte erottaakseen heidät työstään ja lähettääkseen vaivaistaloihin elätettäväksi. Näiden suurien yhtiöiden velvollisuus olisi pitää huolta niistä ihmisistä, jotka heidän työssään raatavat ruumiinsa turraksi, niistä ihmisistä, joiden elämän he ovat käyttäneet omaksi hyväkseen, ja joiden työ on heidän omaisuutensa pohjana. Tämän kysymyksen ratkaisemista varten olisi yleinen mielipide muokattava sellaiseksi, että nämä yhtiöt ja korporatsioonit häpeäisivät käyttää hyväkseen ihmiselämää ja sitte viskata vanhat työmiehet kadulle samoin kuin viskataan tiepuoleen lahonut ratapölkky.

Voi käydä niinkin, että työkansa vielä joskus valistuu ja valveutuu sekä liittyy yhteen, muodostaa mahtavan ja vaikutusvoimaisen liittokunnan. Jos näin kävisi, niin voitaisi verrattain helposti pakottaa työnantajat tunnustamaan vissiä palkkataksaa työmarkkinoilla. Nykyään sellaiset yritykset ovat paikallista laatua eikä niillä ole mitään sanottavia tu-

loksia saavutettu. Mutta jos kaikki työmiehet liit-
tyisivät yhteen, ei mikään voisi estää heitä saavut-
tamasta kohtuullista palkkiota työstään. Ja hyvin
suuri joukko heidän lähimmäisiään kannattaisi ja
suosisi heidän tarkoituksiaan, jos vaan ne olisivat
kohtuullisia.

Mutta ennenkuin tämä käy päinsä, täytyy hei-
dän sivistyä kylliksi, tietääkseen, missä on kohtuu-
den raja ja olla kylliksi rehellisiä tyytyäkseen koh-
tuuteen.*)

Niin paljo on jo tehty työmiehen hyväksi, että
minulla on toiveita, suuriakin toiveita tulevaisuu-
den suhteen. Työpäivää on lyhennetty, ja lyhennet-
ty tuntuvasti monessa maassa. Oli aika, jolloin ih-
miset tekivät viisi-, kuusitoista tuntia työtä päiväs-
sä. Nykyään ei enää juuri missään käytetä kym-
mentuntista pitempää työpäivää, ja yhä pienemmäk-
si pyritään vähentämään työtuntien lukua.

Vertailemalla pitempiä ajanjaksoja toisiinsa,
me selvästi huomaamme tässä suhteessa saavutetut
edistysasteet. V. 1860 työmies ansaitsi keskimäärin
noin \$285 vuodessa. Vastaava luku nykyään on
\$500, ja dollarilla meidän päivinämme saa enempi
elämän välttämättömyyksiä, enempi ruokaa, vaatet-
ta ja polttoaineita kuin sillä sai v. 1860. Nämä tosi-

*) Itsetietoisien köyhälistön ja kapitalistien
kohtuuskäsitteet tulevat olemaan vastakkaisia, kes-
kenään sovittamattomia niin kauvan kun on olemas-
sa kapitalisteja ja köyhälistöä.

Suom. muist.

asiat antavat meille syytä toivoa paljo tulevaisuudelta.

Meidän tulee olla erittäin ystävällisiä ja kiitollisia niitä ihmisiä kohtaan jotka tekevät työtä, raastavat, niitä naisia kohtaan, jotka työskentelevät itsensä ja lapsiensa hyväksi, sillä me tiedämme, että työ on kaiken perustus, ja ne jotka tekevät työtä ovat niitä jättiläisiä, jotka kannattavat hartioillaan sivistyksen ja edistyksen rakennusta ja sen kimaltelevia torneja.

VII.

Lasten kasvatuksesta.

Jokaista lasta olisi opetettava pitämään itse huolta itsestään eikä olemaan toisilla taakaksi ja rasitukseksi.

Jokaiselle lapselle olisi osotettava, että ainoastaan hyödylliset ihmiset ansaitsevat kunnioitusta, ja että ne, jotka elävät toisten työllä ovat yhteiskunnan vihollisia. Jokaiselle lapselle tulisi opettaa, että hyödyllinen työskentely on jumalanpalvelusta, ja että älyllä tehty työ on rukouksen korkein muoto.

Lapsia tulee opettaa ajattelemaan, tutkimaan, luottamaan järjen valoon, huomioihin ja kokemuksiin, opettaa heidän käyttämään kaikkia aistejansa. Heitä tulisi ohjata käyttämään työkaluja, käyttä-

mään käsiään, pukemaan ajatuksensa esineiden valmistamiseen ja rakentamiseen. Heidän ei tulisi kulluttaa aikaansa turhaan. Vuosia ei pitäisi hukata opettamalla nuorukaisille kuolleita kieliä ja historiaa joka suurimmalta osalta on sellaisten asioiden yksityiskohtaista kertoilemista, joita ei ole koskaan tapahtunutkaan. Turhaa on täyttää muistiaan suurten taistelujen vuosiluvuilla, kuninkaiden nimillä ja kuolin ja syntymäpäivillä. Heille olisi opetettava filosofian historiaa sekä kansojen, ajattelun, aatteiden ja ennen kaikkea tieteiden kehittymistä.

Niinpä olisi heille opetettava, että yhtä tärkeää kuin rehellisyys on liikeasioissa on se myöskin henkiselällä alalla; heille olisi opetettava ehdotonta vilpittömyyttä, lausumaan ajatuksensa julki rehellisesti ja peittelemättä. Ja jos vanhemmat toivovat lapsistaan tulevan rehellisiä, on heidän itsensä oltava rehellisiä. Sellaiset ihmiset, jotka teeskentelevät olevansa samaa mieltä kuin enemmistö, jotka ajattelevat toisin kuin puhuvat, tuskin voivat toivoa lapsistaan täysin vilpittömiä ihmisiä.

Missään koulussa ei pitäisi opettaa mitään sel-laista, jota opettaja ei tunne. Uskonasioita, taika-uskoa, teoriiota ei pitäisi käsitellä todistettuina faktoina. Lasta tulisi opettaa tutkimaan eikä uskomaan. Parempi on olla liiaksi epäilijä kuin liiaksi herkkäuskoinen.

Todellinen kasvatus on tulevaisuuden toivo. Aivojen kehittäminen ja sydämen sivistäminen voi karkottaa maailmasta puutteen ja rikokset. Koulu on todellinen kirkko ja tiede ihmiskunnan ainoa va-

pahtaja. Sivistys, todellinen sivistys on rehellisyyden, siveellisyyden ja raittiuden ystävä.

Lakeja laatimalla ei ihmisistä saada viisaita ja hyviä. Ei myöskään ole toivoa tehdä ihmisistä miehekkäitä ja naisellisia pitämällä heitä loitolla kiusauksista. Kiusauksia on niin taajassa kuin lehtiä metsässä, eikä kukaan elävä ihminen voi välttää kiusausta. Tärkeintä siinä suhteessa on kehittää ihmisiä kiusauksia kestäväksi. Kaikki todellisen sivistyksen voimat suosivat siveellisyyttä ja raittiutta. Vähät voidaan lakien kautta aikaan saada, sillä sellaisiin tapauksiin sovellettavat lait ovat enimmäkseen osaltaan persoonalliselle vapaudelle haitallisia. Ja persoonallista vapautta ei ole uhrattava raittiuden tai siveellisyyden vuoksi, eikä minkään vuoksi. Se on arvokkaampi kuin mikään muu. Ja yhtä kaikki muutamat ihmiset tahtoisivat hävittää auringon ehkäistäkseen rikkaruohon kasvamasta. Vapaus merkitsee hyveisiin nähden samaa kuin aurinko merkitsee elämään nähden. Ennemmin saisi maailma palata takaisin raakalaisuuteen, luola-asuntoihin ja rotkoihin, ennemmin joutaisi häviämään kaikki taide, kaikki keksinnöt kuin vapaus. Vapaus on edistytyn hengitystä, se on rakkauden ja ilon siemen ja maaperä, lämpö ja sade.

Kaikille tulisi opettaa, että korkeimpana pyrintönä tulee olla onnen saavuttaminen ja toisten ihmisten hyvinvoinnin edistäminen; että asema ja valta eivät ole onnistumisen välttämättömiä ehtoja; että rikkauksien kokoominen on mielipuolisuutta. Heille tulisi opettaa, että sellaisen tavoittelemisen, jota he

eivät tarvitse eivätkä voi käyttää omaksi eikä toisten hyödyksi, on työkyvyn, ajatuksen ja elämän turhaa haaskaamista.

Eivät kerjäläiset eivätkä miljoneerit ole onnellisimpia ihmisiä. Portaiden alimmilla astimilla oleva ihminen haluaa kohota, huipulla oleva mies pelkää pudota. Toinen pyytää, toinen kieltää, ja alituisesti kieltämällä sydän kovettuu ja käsi puristuu ja jäykästi pitelee kiinni saaliistaan.

Harvat ihmiset ovat kylliksi sivistyneitä ja kyllin suuria omistaakseen suuria rikkauksia. Melkein poikkeuksetta omaisuus omistaa ihmisen. Heidän rikkautensa on heidän isäntänsä ja käskijänsä, joka teettää heillä työtä kuni orjilla. Mies, jolla on hyvä toimi, joka tulee hyvin toimeen ja voi säästää jonkun verran tulevaisuuden varalle, joka voi pitää nählän loitolla niistä joita rakastaa, sellaisen miehen tulisi olla onnellinen.

Nykyään yhteiskunta ryömii rikkauden jaloissa. Rikkaus tuottaa valtaa. Rikkaita imarrellaan ja jumaloidaan. Ja niin miljoonat ihmiset uhraavat voimansa kultaisen vasikan alttarilla. Ja sitä menoa jatkuu niin kauvan kun yhteiskunta hupsuudessaan ja tekopyhyydessään pitää suuressa kunniassa rikkaita, heidän luonteestaan välittämättä.

Rikkaita arvostellessa olisi kaksi seikkaa otettava huomioon: Millä keinolla he hankkivat omaisuutensa, ja mitä he sillä hommaavat, miten sitä käyttävät? Saivatko he sen rehellisellä tavalla? Käyttävätkö he sitä ihmiskunnan hyväksi? Kun ihmiset sivistyvät kylliksi, kun aivot ovat tarpeeksi

kehittyneet, ei kukaan enää halua kuluttaa elämäänsä sellaiseen, mitä hän ei tarvitse tai voi käyttää järkevästi.

On tuleva aika, jolloin todellisesti valistuneet ihmiset eivät voi olla onnellisia eikä tyytyväisiä, kun miljoonat heidän kanssaihmisistään ovat nälässä ja alasti. Aika on tuleva, jolloin jokaisessa sydämessä versoo säälin siunattu kukka. Aika on tuleva, jolloin maailma innolla pyrkii totuuden tuntoon, pyrkii selville onnen ehdoista ja noudattaa niitä ehtoja, jotka takaavat onnen kaikille.

Ihmiset ovat sivistyneitä silloin kun intohimoja hallitsee henkisyys, kun järki istuu valtaistuimella ja kun ei intohimon kuuma veri enää pääse kuohumaan.

Voidaksemme sivistää tämän maailman, jouduttaaksemme täydellisyyden päivän aamunkoittoa, meidän on kasvatettava lapsia. Meidän on alkaminen kehdosta, lempivän äidin polvelta.

VIII.

Tee työtä ja odota.

Niitä uudistuksia, josta tässä on kysymys, ei voida päivässä suorittaa, ehkäpä ei vuosisadoissaakaan. Siihen mennessä tulee olemaan paljon rikollisuutta, köyhyyttä ja puutetta. Siksi on meidän tehtävä jotakin nyt jo.

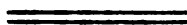
Olkoon jokainen ihmisolento mahdollisimman mukaan omillaan eläjä; huolehdittakoon huomisesta päivästä järjellisellä tavalla. Ja jos joku tulee hyvin toimeen ja sen lisäksi onnistuu kokoomaan omaisuutta enempi kuin itse tarvitsee, käyttäköön hän osan voitoistaan onnettomien ja varattomien hyväksi. Auttakoon jokainen lähimmäistään vointinsa mukaan. Tehköön hän omassa tuttavapiirissään mitä suinkin voi langenneiden pelastamiseksi ja niiden auttamiseksi, jotka koettavat auttaa itseään. Jaelkaa ystävällisiä sanoja, viisauden, toivon ja lohdutuksen sanoja. Sanalla sanoen, tehköön jokainen ihminen niin paljon hyvää kuin suinkin, sitokoon hän kanssaihmistensä haavoja ja toimikoon samalla siihen suuntaan, että mitä nopeammin koittaisi parempi aika.

Tämä on minun mielestäni todellista uskontoa. Se ken tekee kaiken sen hyvän, minkä voi tehdä on pyhimys sanan korkeimmassa ja jaloimmassa merkinnässä. Kärsivien tuskien lieventäminen, toivon valon virittäminen epätoivon yöhön, se on todellista pyhyyttä. Se on tieteen uskontoa. Vanhat uskonnot ovat liian ahtaita, ne eivät kelpaa meidän päiviemme maailmalle. Vanhat uskonkappaleet, kirkon dogmit ovat vailla henkeä ja joustavuutta, ne ovat liian raakoja, armottomia, liian julmia. Me suurenemme ja jalostumme.

Luonnon selittäjät ovat ainoat todelliset papit. Ja tämä suurenmoinen uskonto sisältää kaikki ne totuudet, jotka ihmishuulin on lausuttu, se sisältää kaikki sielun mietelmät, kaikki riemun unelmat ja

kaikki jalomman, täydellisemmän elämän toivot. Todellista kirkkoa, oikeata temppeliä koristaa kaikki taiteen luomat. Sen kuorissa helkkyy maailman hurmaavimmat säveleet.

„Muuta pimeyttä ei ole kuin tietämättömyys“.
Antakaamme järjen valon virrata maailman yli.

Robert G. Ingersoll

Ihmisoikeudet

Minä luulen, että ihmisillä, alkuperäisimmästä raakalaisesta meidän päiviemme suurimpiin ajattelijoihin saakka on ollut kullakin oma filosofiansa, jonka avulla hän pyrki selvyyteen niistä luonnon ilmiöistä, joita hän huomasi ympärillään. Siitä lie-nee ihmiskunta saanut käsityksensä oikeasta ja väärästä. Missä ei ole oikeuksia, siellä ei voi olla velvollisuuksiakaan. Pitäkäämme mielessämme se tosiasia, että mikäli ihminen vapautuu sikäli käy hänelle mahdolliseksi parantua ja suureta. Kuten sanoin, on jokaisella raakalaisella ollut oma filosofiansa, jonka johdolla hän otti selkoa asioista. Hänellä oli jonkinlainen käsitys sateesta ja sateenkaaresta, niinikään jonkinlaisesta hallitsevasta mahdista, joka sanoi, että löytyy olento, joka hallitsee meidän maailmaamme ja joka tuhoo meidät, jollem-

me tee oikein. Toisella oli useampia sellaisia olentoja, mutta säännöllisesti ne olennot olivat heidän itsensä kaltaisia. Tuotteliain ja vilkkainkaan mielikuvitus ei voi luoda enempää kuin ihmisen, jos kohdakin se voi muodostella äärettömiä voimia ja ominaisuuksia ihmisen voimista ja ominaisuuksista. Ei voi rakentaa Jumalaa alkamatta ihmisolennosta. Raakalainen sanoi myrskyn riehuessa: „Joku on vihoissaan“. Kun salama leimahti synkältä pilvestä hän ajatteli: „Mitä olenkaan minä tehnyt?“ Ja kun hän ei päässyt perille, oliko hän itse tehnyt mitään erityisempää pahaa, koetti hän selittää asian niin, että joku naapuri oli tehnyt jotakin pahaa.

Sanottakoon tässä yhteydessä, että minä uskon ihmisen kehittyneen luomakunnan alimmilta asteilta, eikä liene vielä kukaan vallan korkealla. Mutta se täytyy myöntää, että me edistymme verrattain hyvin.

Mutta puhuaksemme ihmisen aikaisimmasta filosofiasta, huomautettakoon, että hänen siveyskäsitteensä aluksi perustuivat itsepuolustukselle. Heimokunniksi ryhmittyneinä ihminen arveli, että tämä ääretön olento, hänen Jumalansa, syyttäisi koko heimoa jonkun heimokuntaan kuuluvan yksilön vuoksi. Ajatelkaa sitä uskoa! Jumala suuttuu ja vimmasuu, jos joltakin viheliäiseltä olennot on jäänyt papille tuomatta ne pari kyyhkyläistä, jotka Jumala vaati uhriksi itselleen!

Sellaisessa tapauksessa tämä rikkonut ja syntiä tehnyt ihminen etsittiin käsille ja häntä rankaise-

malla koetettiin lepyttää Jumalan viha. Siten alkoi uskonnollinen vainoaminen.

Minä en tahdo sanoa, että Jumalaa ei ole, mutta minä sanon, että en tiedä onko sitä vaiko ei. Ainoa erotus minun ja jumaluusoppineen papin välillä on se,, että minä olen rehellinen. Saattaa olla tai ei olla yliluonnollinen olento. Minä en tiedä enkä tunne sitä. Ja ennenkuin minä tulen sen tuntemaan, en minä voi käsittää, miten voisi totella ja palvella tuntematonta olentoa.

Heti kun ihmiset alkoivat kuvitella mielessään, että heitä voidaan syyttää toisten teoista, tuli tarpeelliseksi hankkia joku joka opettaisi näille toisille, miten olla rikkomatta tuota olentoa vastaan. Muutamamat nimittivät sitä noidaksi, toiset papiksi, ja me kutsumme häntä teologiksi, jumaluusoppineeksi. Nämä ihmiset ryhtyivät opettamaan ihmisille, miten tätä olentoa, Jumalaa, on palveltava, ja siinä tarkoituksessa he laativat erinäisiä lakeja, joiden mukaan ihmisten oli käytöksensä mukailtava. Ennen kaikkea oli välttämätöntä, että ihmiset uskoisivat tähän voimaan. Uskomattomuus oli kaikista rikoksista ja ylitsekäymisistä pahin. Jos löytyi ihmisolento, petoeläimen taljaan puettu, joka rohkeni kieltää tämän Jumalan olemassaolon, niin ei tämä ijankaikkinen olento enempää tarvinnut, ei kestänyt. Ensimmäisenä tehtävänä siis oli uskomisen tähän olentoon ja toisena sen herrasmiehen elättäminen, joka seiso i meidän ja jumalallisen vanhurskaiden välillä.

Vuosituhansia, ihmiskunnan hitaasti rimpuillessa raakalaiskauden läpi, oli maailma täynnä äärettöntä pelkoa. Kaikkea paha ja kaikkea onnettomuuksia tässä maailmassa pidettiin tuon yliluonnollisen olennon vihanpurkauksina. Tälle olennolle alettiin rakentaa temppeleitä, sitä alettiin rukoilla ja muilla keinoilla lepyttää.

Kovasti mahtanee hämmästyttää lähetysaarnajaa, joka Keski-Afrikassa näkee villin polvillaan rukoilemassa jonkun kiven edessä onnea metsästykseseen tai taisteluun, mutta minusta tuntuu ainakin yhtä omituiselta meidän sotarovastiemme rukoukset taistelun edellä. He rukoilevat meille menestystä ja voittoa. He eivät rukoile onnea oikealle asialle, vaan he rukoilevat, olkoon asia millainen tahansa: „Herra auta meitä!“ Minä en näe mitään eroa näiden kahden rukoilijan välillä.

Mutta sitä mukaa kun ihminen edistyi, alkoi hän käyttää hyväkseen kykyjään ja taitojaan. Hän tulee huomaamaan, että hän voi itsekin jossain määrin auttaa itseään. Ja juuri mikäli hän alkaa luottaa omaan voimaansa, sikäli menettää uskonsa pappiin ja rukouksiin. Samassa määrässä kuin me olemme avuttomia, me luotamme tuntemattomiin voimiin.

Samalla kun uskonto kehittyi, tuli siihen lisäksi usko paholaisiin. Jumalalle oli omistettu kaikki hyvät työt, mutta kun pahat puoletkin oli jollekin omistettava, jonkun niskoille syydettävä, niin luotiin perkele. Yhteen aikaan pidettiin perkeleen kieltämistä yhtä hylättävänä rikoksena kuin Jumalan-

kin kieltämistä, helvetin sekä sen tulen ja tulikivien kieltämistä pidettiin yhtä suurena rikoksena kuin taivaan ja sen harppujen kieltämistä. Käsitys oli sellainen, että ihminen voisi pahoilla tai hyvillä töilläään aikaansaada muutoksia luonnon järjestyksessä, synnyttää maanjäristyksiä y. m. s. Mutta varma on, että ihminen ei voi olla kylliksi paha saadakseen aikaan maanjäristyksen, eikä voi hän liion olla kyllicki hyvä ehkäistäkseen sellaisen. Tämä hurja usko, tuo kurja oppi, jonka mukaan ihminen voi sekaantua luonnon menoon, teki mahdolliseksi inkvisitionin, puristuspihdit ja sen julman verenvuodatuksen, joka on ollut yhteistä kaikille uskonsodille.

Europassa kuninkaas ja papit olivat jakaneet maan keskenään. Kuningas väitti saaneensa vallan yliluonnolliselta, tuntematomalta, samoin väitti pappi. He eivät voineet sanoa saaneensa sitä kanslta, sillä ihmiset olivat kieltäneet sen, jota vastoin Jumalaa ei voinut kieltää. Ja niin alttari ja valtaistuun seisovat rinnatusten. Tasavallasta ei tiedetty yhtään mitään.

On sanottu, että meidän esi-isämme tulivat Amerikkaan uskonvapautta luomaan. Mutta mitään sellaista he eivät tehneet. He eivät suosineet uskonvapautta. He tulivat testamentti kädessä, kirja jossa ei ole puolustusta uskonnon vapauden aatteelle. Kun he olivat perustaneet kolmetoista siirtokuntaansa sekä taistelleet itsenäisyytensä puolesta ja saavuttaneet sen, perustivat he Liittohallituksen. Mutta etsivätkö he uskonnollista vapautta? Eivät, kun he perustivat liittohallituksensa, kadehtivat siirtokunnat

ja kirkkokunnat toisiaan. He sanoivat keskushallitukselle: „Perustuslaissa älköön olko mitään uskontoa mainittuna, mutta jokaisella valtiolla voi olla oma uskontonsa. Ja niin kävikin.*)

Hyvät ystävät. Tässä maassa on paraillaan perustettavana puolue, jonka tarkoituksena on hankkia jokaiselle miehelle, naiselle ja lapselle ne oikeudet, jotka heille kuuluvat. Kaikilla meillä on samat oikeudet. Minulla on oikeus tehdä työtä ja saada työni tulokset. Minulla on oikeus ajatella, vieläpä lausua julki ajatukseni. Ja kuitenkin Yhdysvalloissa löytyy valtioita, missä minunlaiseni, minun aatteiseni miehen ei sallittaisi todistaa oikeudessa. Onko se oikein? Tässä maassa on valtioita, joissa minut olisi näistä luennoista lähetetty vankilaan, jos lakia olisi noudatettu. Kaikki sellaiset lait ovat barbaarisia, eikä ole vapaa meidän maamme ennenkuin nämä raakalaisten laatimat lait ovat poistettut lakikirjoistamme.

Tarvitseeko Jumala valtion lain laatijakunnan suojelusta? Tarvitseeko raamatun taivaallinen kirjottaja lain kannatusta ylläpitääkseen sen arvoa? Meidän ei tarvitse lailla pakottaa ihmisiä kunnioit-

*) Amerikan useimpien valtioiden perustuslaissa löytyy joukko sellaisia määräyksiä, jotka tekevät uskonnon välttämättömäksi edellytykseksi tärkeään luottamustoimeen tai virkaan pyrkijälle tai siinä oljalle. Ne säädökset eivät suinkaan osoita että tässä maassa on olemassa täydellinen uskonvapaus.

Suom. muist.

tamaan Shakespearea, suurta näytelmäkirjottajaa. Me tulemme tuon suuren miehen alttarille ja kannamme hänelle kiitollisuuden uhrin ilman että laki meitä siihen velvottaa. Ajatelkaa sellaista lakia, joka vallitsee ihmisten maun! Ajatelkaapa sellaista lakia, joka sitoo mielen ja mielipiteet! Ajatelkaa toki, millä kaikilla konsteilla raamatun arvoa on koetettu tukea. Vanhoja on pelotettu ja nuorten viattomien pienokaisten mielet myrkytetään valheellisilla jutuilla, jotta he vartuttuaan täysiksi ihmisiksi eivät uskalla ajatella omilla aivoillaan. Katsokaammepa, millaisia ovat ne lait, joilla he suojelevat raamattuaan Jumalataan.

(Sitten puhuja luetteli joukon lakeja eri valtioiden lakikokoelmista, joissa säädetään ankarointa rangaistuksia jumalanpilkkua ja sabbatin rikkomista vastaan, ja sanoi niiden johdosta:) Jokaisen amerikalaisen tulisi pitää huolta siitä, että kaikki nämä lait kumotaan muitta mutkitta.

Viime vuosina on tapahtunut vastavaikutus. Tämä maa on alkanut entistä suuremmassa määrässä vaurastua. Me emme paljo ajattele uskonnosta. Ainoastaan ahtaina aikoina me käännämme siihen huomiomme. Löytyy ihmisiä tässä maassa, jotka sanovat, että me muutumme liian uskottomiksi, liian tieteellisiksi. Eikö ole totta, että me olemme onnellisempia nyt kuin millään edellisellä aikakaudella eläneet ihmiset.

Raamattu ei meidän päivinämme kestä ilman viranomaisten suojelusta. Mikään uskonto ei koskaan ole kukoistanut muuten kuin miekan avulla, ei-

kä tällaista uskontoa olisi voinut perustaa muu kuin rahavoima.

Aikoinaan me ajattelimme ja puhuimme koko paljo papeista, mutta nyt me ymmärrämme, että he eivät ole läheskään yhtä tärkeitä kuin mies, joka on tehnyt jonkun keksinnön. Sen on kirkko huomannut, ja siksi se on ehättänyt laillista tietä tukemaan arvoaan ja oikeuksiaan.

Meidän esi-isämme v. 1776, rakentaen paremmin kuin edes tiesivät rakentavansa, sulki Jumalan ulos politiikasta. Minä uskon, että Jesus Kristus ei ole kansakuntain hallitsija. Jos hän on yhden valtakunnan hallitsija, silloin hän on kaikkein hallitsija. Miksi ei hän sitte hallitse toista yhtä hyvin kuin toistakin? Jos häntä ylistetään jonkun valtakunnan hyvän järjestyksen ja mallikelpoisten olojen vuoksi, mikä ei silloin voisi häntä yhtä hyvällä syyllä syyttää toisten valtakuntain tyranniudesta ja sortovallasta. Jumalan ilmotettu sana ei ole siviilioikeuden pohjana tässä maassa! Eikä raamattu ole mitta, jolla oikeutta ja vääryyttä tässä maassa mitataan.

Jumalaa ei voi pistää perustuslakiin, sillä jos sen tekisi, niin ei siinä jäisi tilaa kansalle. Kaikkea, mitä perustuslakiin pannaan on pystyttävä miekalla puolustamaan. Mutta eihän voi sotia ihmisten kanssa siitä, jos nämä eivät usko sinun Jumalaasi. Jumalalla ei ole tilaa meidän perustuslaissamme, ja se joka tahtoo hänet sinne raahata, on Amerikan järjestyneiden laitosten vihollinen.

On toinenkin puolue, joka koettaa estää Jumalan nimen pääsemistä meidän perustuslakeihimme. Sen puolueen opit ovat: „Me vaadimme täydellisen pesä-eron kirkon ja valtion välille. Me vaadimme, että kirkon omaisuus on alistettava verotukselle.“ Jos mitä on suojeltava ulosotolta, niin juuri köyhien koteja. Älköön säästettäkö rikasta yhtiötä, älköönkään puristettako ihmisiltä veroja sellaisille uskonnolle, joihin he eivät usko. Mutta sanotaan, että kirkot ja seurakunnat vaikuttavat hyvää. Minä en tiedä tekevätkö ne sitä. Näettekö te erityisemmin huomattavan eron seurakunnan jäsenen ja sellaisen henkilön välillä, joka ei kuulu mihinkään seurakuntaan? Maksavatko seurakuntalaiset velkansa paremmin kuin muut ihmiset? Kohtelevatko he perheitään paljo paremmin? Oletteko koskaan kuulleet miehestä, joka tuli kaupunkiin matkavarat loppussa ja kääntyi seurakunnan vanhimman puoleen apua saamaan? Eikö kirkko ole vastustanut tieteitä ajan alusta meidän päiviimme saakka? Eivätkö papit tuominneet ikuisiin liekkiin sitä miestä, joka väitti että maa on pyöreä? Eivätkö he tuominneet ijankaikkisen kadotuksen tuleen sen miehen, joka keksi maailman liikenteen akselinsa ympäri? Eivätkö he murhanneet astronomeja? Eivätkö he käyneet yksin henkivakuutuksenkin kimppuun sanoen, että on synti vetoilla siitä ajasta, minkä Jumala on antanut meille elettäväksi? Tiede rakensi akatemit, taikausko polttoroviot. Tiede rakenteli kaukoputken, uskonto venytystuolin. Tiede teki meidän onnelliseksi tässä elämässä, ja sanoi että jos löytyy toi-

nen elämä, on meillä kaikilla yhtä hyvä tilaisuus päästä sitä elämään, uskoi tai ei. Uskonto teki meistä kurjia olentoja täällä ja sanoo, että suuri enemistö joutuu ijankaikkiseen kurjuuteen. Mistä syystä meidän olisi se vapautettava veroista.

Edelleen me vaadimme täydellistä eroa kirkon ja koulun välillä. Me sanomme, että jokaisen koulun tulee olla riippumattoman, sillä siten tehtäisiin kaikille oikeutta. Jos minä olisin israelilainen, en minä suostuisi maksamaan veroa sellaiselle laitokselle, missä minun lapsilleni opetetaan, että hänen esi-isänsä ovat murhanneet ylimmäisen olennon. Älkäämme opettako lapsillemme menneisyyden oppeja, vaan nykyisyyden keksintöjä, ei Kalvinismin raskaita opinkappaleita, vaan geologiaa ja maantiedettä. Sivistys ja oppi kohottaa ihmiskunnan, taikausko on järjen vihollinen.

Me vaadimme edelleen, että vaimo on arvossa saatettava miehen tasalle. Miksi ei? Miksi eivät saisi naiset miesten rinnalla tehdä työtä lakeja laadittaessa? Kohtuutonta on se että ihmisen täytyy tässä maassa koko ikänsä noudattaa lakeja, siitä huolimatta, että hänellä ei ole ollut tilaisuutta olla tekemässä niitä. Antakaamme naiselle tilaisuus pitää itse huolta itsestään, koska miehet eivät ole olleet kylliksi laupiaita huolehtiakseen heistä. Aika tulee vielä, jolloin me pidämme yhtä hyvin köyhästä työläisnaisesta, joka elättää pari kolme lasta kun herrasnaisesta, joka välkkyilee jalokivissä eikä tee mitään. Aika on tuleva, jolloin rouva ei sano palvelijattarelleen, että he tulevat kohtaamaan toisensa

taivaassa ilman että tällä samalla palvelijattarella siitä huolimatta on oikeutta puhutella rouvaa vierashuoneessa.

Tietämättömyys ei kelpaa hyveen jalustaksi, ja narrimaisen kohtuullisuuden ei tulisi estää ihmisiä tuntemasta itseään. Jokainen lapsi on oikeutettu syntymään tähän maailmaan kunniakkailla ehdoilla, eikä tietämättömyydellä tulisi olla oikeutta saastuttaa tätä maailmaa keuhkotaudilla ja kurjuudella. Kun me tulemme siihen vakaumukseen, että Jumala ei meistä pidä huolta, vaan että meidän on itse huolehdittava itsestämme, silloin me löydämme tästä maailmasta jotakin sellaista, mikä tekee elämän elämisen arvoiseksi.

Minä soisin, että kaikkeuden valtaistuimella olisi sellainen olento, joka pitäisi huolta siitä, että oikeus vallitsisi tässä maailmassa. Mutta minä en suinkaan halua luopua siitä pienestä maailmasta, missä minä elän, tuntemattoman vuoksi.

Minä toivoisin, että ne ystävät, joille me sanomme „hyvää yötä“ tässä maailmassa, toivottaisivat meille „hyvää huomenta“ tulevassa elämässä. Niin kauvan kun me rakastamme toisiamme, me toivomme tulevaa elämätä, niin kauvan kun rakkaus suutelee kuoleman huulia, me uskomme ja toivomme jälleennäkemistä tulevassa elämässä. Minä en tahdo riistää yhtään toivoa ihmissydäimestä tai yhtään riemua ihmissielusta, mutta minä halveksin sellaisia herroja, jotka käyvät kauppaa taivaalla. Minä halveksin sellaisia, jotka pitävät sitä. Minä sääliä

halveksin niitä, jotka pyrkivät kieltämään rehellisen ajatuksen, lupaamalla korvausta toisessa maailmassa. Jos on olemassa toinen maailma, niin me sinne kerittyämme tulemme huomaamaan, että kukaan ei ole tehnyt kylliksi hyvää ansaitakseen ijankaikkista palkkiota ja että kukaan liioin ei ole ollut kyllin paha joutuakseen ijankaikkiseen kadotukseen. Me tulemme huomaamaan, että ei löydy sellaista olemtoa, joka olisi koskaan estänyt ihmistä käyttämästä järkeään. Niin kauvan kun me vielä olemme täällä, tapahtukoon meille mitä tahansa tämän perästä, kehittäkäämme sydämemme ja järkemme voimia, voidaksemme kohdata sitä, mitä ei voi välttää. Mikään uskonlahko ei voi meitä tässä suhteessa auttaa. Sydämen tuskia ei voi vaimentaa muu kuin aika.

Minä tahdon, mikäli voin tehdä velvollisuuteni ihmisten oikeuksien lisäämisen työssä, edistää ihmisten keskinäistä yhdenvertaisuutta, hälventää taikauskon pilvet, kiinnittää ihmisten ajatuksia enempi siihen, mitä tapahtuu tänään kuin siihen, minkä joku väittää tapahtuneen 3000 vuotta sitte. Siinä kaikki, mitä minä haluan: Nujertaa pois taikauskolta se seitsemäsosa meidän aikaamme, minkä se on anastanut, pyhittää sunnuntaipäivä levolle ja virkistykselle. Minä vaadin yhden nautinnollisen päivän, lueskellakseni vanhoja kirjoja, kohdatakseni vanhoja ystäviä, seurustellakseni vaimoni ja lasteni kanssa. Parhaiten voi jonkun päivän pyhittää ihmiskunnalle hyödyllisellä työllä. Minä toivon vielä näkeväni

sen ajan, jolloin meillä on yksi päivä omistettava operoille, näytelmille — hyville näytelmille — sillä niiden vaikutus on erinomainen. Koskaan ei käy niin että yleisö ei taputtaisi käsiään, milloin konna paljastuu näyttämöllä. Koskaan ei puhkee mieltymyksen myrsky, milloin konna onnistuu katalissa hankkeissaan. Jos kaikki Vanhan Testamentin veriset ja julman raa'at kohtaukset asetettaisi näyttämölle, niin te kauhulla muistelisitte sitä elämänikänne. Minä haluaisin, että koko Vanha Testamentti asetettaisi näyttämölle ja joku ottaisi näytelläkseen tuota julmaa ja verenhimoista olentoa, sellaisena kuin se on siellä esitetty, antamassa julmia määräyksiään, niin oikeauskoiset saisivat kerrankin nähdä Jumalansa sellaisena kuin se todellisuudessa on.

Minä haluan, että me kaikki tekisimme voittavamme tämän kirkollisen hallituksen maailmallistamiseksi — vapauttaa se raakalaisuuden johdosta ja jättää se tieteelle, ottaa se pois menneisyyden hallitukselta ja antaa valistuneelle nykyisyydelle.

Tehkäämme niin ja me korkenemme suuruudessa ja loistossa joka päivä ja silloin varmasti koittaa aika, jolloin jokaisella miehellä ja naisella on samat oikeudet kuin kenellä miehellä ja naisella tahansa. Minä uskon, että me tulemme paremmiksi. Minä en usko, että puutteenalaisten valitukset tulevat kaikkumaan ijankaikkisesti, että vankila ja mestauslava tulee ikuisiksi ajoiksi saastuttamaan maailmaa. Tulee aika, jolloin vapaus ja rakkaus ympäröivät tätä

maailmaa niinkuin Saturnuksen kehät, jolloin jokais-
ta ihmistä kohdellaan oman arvonsa ja valistunei-
suutensa mukaan.

Peter Krapotkin

Kehotus Nuorille

Minä haluan kääntyä erityisesti nuorien puoleen. Siksipä vanhat — minä tietysti tarkotan sydämeltään ja mieleltään vanhoja — älkööt suotta vaivatko silmiään lukemalla sellaista, mikä ei merkitse heille mitään.

Minä otaksun, että te olette parinkymmenen ikäinen, että te olette äskettäin päättäneet oppiaikanne tai lukunne, että te olette juuri astumaisillaan elämään. Minä otaksun, että teidän mielenne on vapautunut siitä taikauskosta, jota opettajat ovat koettaneet siihen istuttaa ja että te ette pelkää perkelettä ettekä kule kuuntelemassa pappien jaarituksia. Edelleen, että te ette kuulu niihin rappeutuneiden seurapiirien olioihin, jotka näyttävät hyvin leikattuja housujaan ja apinanaamojaan puistoissa ja jotka jo nuoruudessaan omaavat tyydyttämättömän hovin halua, maksoi mitä maksoi . . . Miää o-

taksun päinvastoin että teillä on lämmin sydän, ja sen vuoksi minä puhun teille.

Te olette usein tehneet itsellenne kysymyksen: „Mitä tulee minusta?“ Ja todella nuori mies ymmärtää, että opiskeltuaan jotakin ammattia tai harjoiteltuaan lukuja useita vuosia — yhteiskunnan kustannuksella, huomatkaa — hän ei ole sitä tehnyt siinä tarkoituksessa, että hän käyttäisi siten saavutettuja tietoja ja taitoja ryöstösaaliin hankkimiseksi itselleen. Ja alhainen ja paheisiin vajonnut täytyy olla sen, joka ei ole koskaan unelmoinut, että hän vielä joskus käyttää järkeänsä, kykyjäänsä, tietojansa niiden auttamiseksi, jotka nyt elävät kurjuudessa ja tietämättömydessä.

Minä en tiedä, mihin arvoluokkaan te kuulutte syntymänne perusteella. Ehkä varakkaana miehenä olette päättäneet ryhtyä tieteellisiin harrastuksiin, teistä tulee lääkäri, oppinut tai tiedemies. Laaja toimiala odottaa teitä. Te astutte elämään oman laajat tiedot ja kehitetyt sielunkyvyt. Tai ehkä te olettekin vaan rehellinen työmies, jonka tietomäärä on suppea, mutta joka on saanut kokea, miten uuvuttavaa ja rasittavaa on raatajan elämä.

Otaksukaammepa siis ensiksi, että te olette saaneet tieteellisen kasvatuksen. Ajatelkaamme esim. että te aiotte lääkäriksi.

Huomenna tulee teidän luoksenne köyhännäköisesti puettu työmies, noutamaan teitä sairaan vaimon luo. Hän ohjaa teidän yhdelle noista sivukauduista, missä naapurit melkein voivat kätellä toisiaan yli kadun. Te joudutte ilkeältä löyhkäävään

ilmapiiriin, jossa hapuilette katkuavan lampun himmeässä valossa. Te kiipeette kahdet, kolmet, neljät, viidet likaiset portaat ylöspäin, ja pimeässä kylmässä huoneessa siellä korkealla viruu vuoteellaan kipeä nainen likaisista ryysyistä kootulla päänalusella. Valjut, elähtäneet lapset väristen vilusta katselevat teitä suurine silmineen. Perheenisä on raatanut koko elämänsä ajan 10—13 tuntia päivässä. Nyt hän on ollut työttömänä kolme kuukautta. Työttömäksi joutuminen ei ole mitään tavatonta hänen ammattialallaan, sitä sattuu joka vuosi aika ajottain. Mutta aina ennen kun hän joutui työttömäksi, hänen vaimonsa lähti etsimään pesijättären työtä — ehkäpä pestäkseen teidänkin paitanne — saaden muutamia kymmeniä penniä päivältä. Mutta nyt hän on ollut vuoteen omana kaksi kuukautta ja kurjuus uhkaa perhettä kaikkine kauhuineen.

Mitä määräätte te sairaalle vaimolle, tohtori — te, joka olette jo ensi silmäyksellä oivaltanut, että hänen sairautensa syynä on yleinen heikkous, hyvän ravinnon ja raittiin ilman puute? Esim. hyvää härnäpaistia? hiukan oleskelemista maalla? kuiva ja hyvin tuuleutettu makuuhuone? Mikä irvottava iva! Jos hän olisi voinut, niin hän olisi jo aikoja sen tehnyt, odottamatta teidän neuvoanne!

Jos teillä on hyvä sydän, vilpitön esiintymistapa, rehellinen naama, niin tämä perhe kertoo teille monta seikkaa. He kertovat teille, että toisella puolen seinää asuva nainen, joka rykii sydäntäsärkevällä tavalla, on poloinen silittäjätar, että lähinnä alemmassa kerroksessa asuvan perheen lapsissa on

kuume, että pesijätär, joka asuu kellarikerroksessa, ei elä kevääseen asti ja että seuraavassa talossa asiat ovat vieläkin surkeammalla tolalla.

Mitä sanotte te kaikille näille sairaille ihmisille? Suosittelette heille runsasta ravintoa, ilmaston vaihdosta, vähemmän uuvuttavaa työtä . . Te haluaisitte niin tehdä, mutta te ette rohkene, ja te menette menojanne sydän pakahtuvana, kirous huulillanne.

Seuraavana päivänä teidän toverinne, toinen lääkäri, kertoo, miten hänet eilen noudettiin upeilla vaunuilla erään vallasnaisen luo, jota unettomuus kuului vaivaavan, naisen, jonka ainoana tehtävänä on pukeutuminen, vieraisilla käyminen, tanssiaiset ja toraileminen typerän aviomiehensä kanssa. Lääkäri on määrännyt hänelle hiukan vähemmän laiskottelemista, vähemmän kuumentavia ruokalajeja, kävelyretkiä raittiissa ilmassa sekä hyödyllisen työn puutteessa harrastamaan voimistelua makuuhuoneessaan.

Toinen kuolee sen vuoksi, että hänellä ei ole clämänijässään ollut riittävästi ruokaa eikä lepoa; toinen tuskittelee sen vuoksi, että hän ei ole koskaan tietänyt, mitä on työ.

Jos te olette yksi niitä kurjia luonteita, jotka totuttauvat kaikkeen, jotka kamalinta näkyä katsellessaan lohduttavat itseään hyväntahtoisella huokauksella ja viinilasilla, niin te pian totutte noihin vastakohtaisuuksiin, ja teidän ainoana aatteenanne tulee olemaan pyrkimys kohota huvittelijoiden arvoasteille, niin että teidän ei enää koskaan tarvitsisi

olla näkemässä kaikkea tuota viheliäisyyttä. Mutta jos te olette ihmisen, jos tunteet saattavat teidän tahtonne toimimaan, jos peto teissä ei ole rusementut teidän ajattelevaa ihmistä, niin te jolloinkin palaatte kotiin, sanoen itsellenne: „Ei, tämä on väärää, tästä on saatava loppu. Ei ole tarpeeksi siinä, että me parannamme tauteja, meidän on ehkäistävä niitä. Vähänsikin lisäys hyvinvoinnissa ja henkisyssä kehityksessä poistaisi teidän listoiltanne toisen puolen potilaista ja toisen puolen taudeista. Nurkkaan viskattavaksi joutaa lääkäritiede! Ilmaa, hyvä ravinto, vähempi ruhjovaa raatamista — siitä on meidän aloitettava. Ilman sitä koko lääkäritoimi on petkutusta ja halpamaista keinottelua.“

Sinä päivänä vielä te ymmärrätte kumousliikkeen. Te haluatte tulla sitä tuntemaan perinpohjin, ja jos yhteisönnön tunne merkitsee teille enemmän kuin pelkkä korulause, jos te sovitatte yhteiskunnallisten tutkimustenne yhteyteen luonnontieteiden tutkijan tuntemuksen, niin te ennen pitkää liitytte meidän rivihimme, ja työskentelette niinkuin mekin työskentelemme, saadaksemme aikaan yhteiskunnallisen vallankumouksen.

Mutta te ehkä arvelette: „Raaka käytännöllinen työ joutaa hiiteen! Minä pyhittän itseni puhtaalle tieteelle, minusta tulee tähtientutkija, fysiologi, kemisti. Sellainen työ varmasti kantaa hedelmiä, jos kohtakin niistä pääsevät nauttimaan vasta tulevat sukupolvet.“

Koettakaammepa siis aluksi tulla ymmärrykseen siitä, mitä te ajatte takaa antautumalla tieteel-

lisiin tutkimuksiin. Onko se ainoastaan se nautinto — epäilemättä rajaton — minkä me saavutamme tutkimalla luontoa ja kehittämällä henkisiä lahjojamme? Jos niin on, niin minä kysyn teiltä, missä suhteessa filosoofi, joka harjottaa tieteitä saadaksesen niistä ainoastaan itselleen huvia ja nautintoa, eroaa juoposta, joka etsii ainoastaan hetkellistä nautintoa, mitä hänelle tarjoaa viina? Filosoofi tietysti on valinnut nautintonsa viisaammin, sillä hän saavuttaa paljo syvempää ja kestävämpää nautintoa kuin juopottelija. Mutta siinäpä se onkin kaikki! Kumpaisellakin heistä on itsekäs pyrkimys — oma mukavuus.

Mutta ei niin, te ette halua elää tällaista itsekästä elämää. Tieteellisellä työskentelyllä te ymmärrätte ihmiskunnan eteen työskentelemistä, ja se aste johtaa teitä tutkimuksissanne.

Ihana mielikuva! Kukapa meistä ei olisi sitä tuntenut ensi kertaa antautuessaan tieteelle.

Mutta sitte, jos te todella ajattelette ihmisyyttä, jos te pidätte silmällä ihmiskunnan hyvää tutkimuksissanne, niin te joudutte jättiläiskysymyksen eteen. Sillä, olkoonpa teillä miten vähän tahansa kriittistä henkeä, täytyy teidän oitis huomata, että meidän nykyaikaisessa yhteiskunnassamme tiede ei ole muuta kuin ylellisyyden lypsylehmä, jonka tehtävänä on muodostaa elämä hauskemaksi ja mukavammaksi muutamille harvoille, mutta suurimmalle osalle ihmiskuntaa se on luoksepääsemätön.

Toistasataa vuotta on kulunut siitä, kun tiede löysi ehjän selityksen maailmankaikkeuden alkupe-

rälle, mutta kuinka moni on päässyt siitä osalliseksi, tai omaa todellisesti tieteellisen arvostelukyvyn? Muutamia tuhansia, jotka ovat hajallaan tuhansien miljoonien joukossa, jotka miljoonat vielä ovat ennakkoluulojen ja pimeän taikauskon sokaisemia yhtä suuressa määrässä kuin villit, ja jotka sentähden aina ovat uskonintoilijoiden talutettavana.

Tai, astuaksemme askeleen etemmäksi, katso-kaamme, mitä tiede on tehnyt laskeakseen järkiperaisien pohjan meidän ruumiilliselle ja siveelliselle terveydellemme. Tiede sanoo, miten meidän tulisi elää voidaksemme säilyttää ruumiimme terveyden, miten aikaansaada hyvät elinsuhteet koko maan väestölle. Mutta eikö kaikki se suuri työ ja ne tulokset, joita tässä suhteessa on saavutettu, ole kuolleena kirjaimena meidän kirjallisuudessamme? Me tiedämme niin olevan. Ja miksi? Siksi, että tiede meidän päivinämme on olemassa vaan muutamia harvoja etuoikeutettuja ihmisiä varten. Yhdeksän kymmenettä osaa ihmisistä jää näistä tiedoista ja niiden käytäntöön sovituksesta kokonaan osattomaksi, joten koko asia ja sen siunaus heidän suhteensa on mitä pirullisinta ivaa.

Nyt ei enää ole kysymys tieteellisten totuuksien ja keksintöjen luvun lisäämisestä uusilla löydöillä. Meidän on ennenkaikkea levitettävä jo saavutettuja tieteellisiä totuuksia, jotta ne voisivat tulla meidän jokapäiväisen elämämme oleelliseksi osaksi, tehdä niistä kaikkien yhteistä omaisuutta. Meidän on niin järjestettävä olot, että kaikki, kansan syvät rivit, voisivat tulla kykeneviksi niitä ymmärtämään

ja osaisivat niitä käyttää hyväkseen. Meidän on pyrittävä siihen, että tiede ei enää ole ylellisyystavaraa, vaan jokaisen ihmisen elämän perustus. Sitä vaatii oikeus.

Minä menen vielä kauemmaksi. Minä sanon, että itsensä tieteen etu on samassa suunnassa. Tiede edistyy tuntuvammin ainoastaan silloin, milloin joku uusi totuus löytää maaperän, joka on jo valmiiksi muokattu sitä vastaanottamaan. Oppi lämmön mekanisesta alkuperästä, siitä huolimatta että se jo viime vuosisadalla esitettiin samoilla sanoilla ja määrityksillä kuin sen myöhemmin esittivät Hirn ja Clausius, pysyi kokonaista kahdeksankymmentä vuotta yliopistojen kirjastojen kätköissä, unohdettuna, kunnes fysikan käsitys ja tunteminen oli levinnyt kylliksi laajoihin piireihin luodakseen sellaisen yleisön, joka oli kykenevä sen vastaanottamaan. Kolmen miespolven ajan otti ennenkuin Erasmus Darwinin opin lajien muunnoksista hänen pojanpoikansa käsitti ja kehitti siitä kehitysopin, jonka sitte maailman oppineimmat miehet hyväksyivät. Eikä sekään tapahtunut ilman yleisen mielipiteen painoa. Ajattelija, samoin kuin runoilija ja taiteilijakin, on sen yhteiskunnan tuote, jossa hän liikkuu ja opettaa.

Sinä päivänä, kun te tajuaatte tieteellisen totuuden koko laajuuden ja syvyyden, sinä päivänä te menetätte makunne puhtaasti tieteellisten tutkimusten suhteen ja te vaistomaisesti yhdytte meidän joukkoomme, jotka harrastamme olojen muuttamista sellaisiksi, että tieteelliset totuudet voisivat tulla

kaikkien ihmisten elämän sisällöksi ja siunaukseksi. Te väsytte ja kyllästytte sellaiseen työhön, jonka tarkoituksena on hankkia huvitusta pienelle joukkueelle, jolla sitä on jo kylliksi. Te käytätte tietonne ja hartautenne sorrettujen hyväksi.

Ja varmaa on, että te, tuntiessanne täyttäneenne velvollisuutenne ja että teidän mielihalujenne ja tekojenne kesken vallitsee sopusointu, tulette löytämään itsestänne voimia, joiden olemassaolosta teillä ei ole ollut aavistustakaan. Kun sitte joskus — ja minä sanon, että se päivä ei ole kovinkaan kaukana — tämä muutos, jota te harrastatte, on tapahtunut, niin silloin tiede saa sellaisen sysäyksen eteenpäin, että silloisen edistyksen rinnalla nykyaikainen edistyskulku näyttää mitättömältä, naurettavan hitaalta. Silloin näet tieteellinen harrastus tulee kollektiiviseksi toiminnaksi, suuret samanmieliset ryhmäkunnat astuvat yksityisten tutkijain tilalle, siten saavuttaen paljon suurempia voittoja ja paljo nopeammin kuin nyt.

Silloin te nautitte tieteestä. Ja se nautinto tulee olemaan kaikkien nautittavana.

Jos te olette päättäneet lakitieteelliset opintonne ja olette valmistautumassa virkaan astumaan, niin ehkäpä tekin olette kuvitelleet tulevaa toimialaanne maailmassa. Minä otaksun, että te olette niitä jalompia ihmisiä, jotka tietävät, mitä altruismi (yhteishyvän harrastus) merkitsee. Ehkäpä te ajattelette näin: „Minä tulen pyhittämään elämäni taistelulle kaikkea vääryyttä vastaan! Kaikki taitoni olen käyttävä lain kohottamiseksi kunniaistui-

melle, lain, joka on korkeimman oikeuden ilmaus! — Voiko mikään maailmassa olla ylevämpää?“ Te alatte elämäntyönne luottaen itseenne ja valitsemaanne tehtävään.

Hyvä on. Kun me tarkastamme tuomioistuintien pöytäkirjoja, niin me pian tulemme näkemään, miten asianlaita tässä suhteessa todellisuudessa on.

Tässä meillä on rikas maanomistaja. Hän vaatii oikeusistuimelta häätökäskyä alustalaiselle, joka ei ole maksanut vuokraansa. Lailliselta näkökannalta katsottuna asia on itsestään selvää. Koska köyhä torppari ei voi maksaa, täytyy hänen lähteä. Mutta jos me tarkastamme asiassa piileviä tosiseikkoja, niin me tulemme näkemään seuraavaa: Tilanomistaja on kuluttanut alustalaisiltaan kantamansa vuokrat rahat hillittömiin nautintoihin; torppari on raatanut raskasta työtä päivät pääksytysten. Maanomistaja ei ole tehnyt mitään tilansa kunnostamiseksi. Mutta siitä huolimatta sen arvo on kohonnut kolminkertaiseksi 50:n vuoden sisällä, johtuen maan hinnan kohoamisesta, joka puolestaan on ollut seurauksena uusien rautateiden rakentamisesta, uusista maanteistä, soiden kuivaamisesta ja yhä laajempien maa-alojen joutumisesta viljelykselle. Mutta vuokraaja, joka on tehokkaasti työllään edistänyt tätä kehitystä, on saattanut itsensä häviöön. Hän joutui petkuttajain käsiin ja painui korvia myöten velkaan. Ei voi enää suorittaa vuokraansa maanomistajalle. Laki, joka aina puoltaa omaisuutta, on selvä kuin päivä: isäntä on oikeassa. Mutta te, jonka tunteita lailliset kieräilyt ehkä ei-

vät vielä ole kangistaneet, mitä teette te? Oletteko te sitä mieltä, että tämä torppari on todella ajettava maantielle? — sillä niin säätää laki — vai vaaditteko te, että tilanhaltijan on maksettava torpparille koko se summa, millä hänen tilansa arvo on kohonnut, sillä se kohoaminen on ollut seurauksena torpparin työstä? — Niin vaatisi oikeus. Mille puolelle asetutte te? Lain puolelle ja oikeutta vastaan, vai ko oikeuden puolelle ja lakia vastaan?

Tahi kun työmiehet ovat ryhtyneet lakkoon antamatta isännilleen ennakkotietoa, kumpaiselleko puolelle asetutte silloin? Lainko puolelle, s. t. s. isännän puolelle, joka on käyttänyt hyväkseen ahdasta aikaa ja vetänyt suhdattomia voittoja palkkalaistensa työstä? Vai asetutteko lakia vastaan, työmiesten puolelle, jotka ahdingon aikana saivat ainoastaan 2 shillingiä*) päivältä ja näkivät vaimojensa ja lastensa kuihtuvan? Asetutteko te puolustamaan sitä ilveilyä, jota tarkoittaa „vapaata työsovimusta“ koskeva lakipykälä? Vai pidättekö te kiinni oikeudesta, jonka kannalta katsottuna sellainen sopimus, minkä ovat tehneet keskenään herkullisesta päivällispöydästä nousnut kapitalisti ja näivettynyt työmies, ei ole mikään oikea sopimus, sillä työmies oli pakotettu myymään kapitalistille työvoimansa tämän määräämillä ehdoilla?

Ottakaamme toinen esimerkki. Täällä Lontoossa muuan mies käveli lihapuodin sivu. Hän varasti lihapalan ja juoksi tiehensä. Mies vangitaan ja po-

*) Noin 50 senttiä eli Smk. 2:50.

liisitutkinnessa käy selville, että hän on käsityöläinen, joka on menettänyt työnsä, ja että hänen perheellensä ei ole ollut minkäänköistä syötävää neljään päivään. Teurastajaa kehotetaan päästämään mies irti, mutta hän vaatii, että oikeuden on tehtävä tehtävänsä! Hän ei luovu kanteestaan, ja mies tuomitaan kuudeksi kuukaudeksi linnaan. Laki ja korkea oikeus niin säätää! Eikö teidän omatuntonne nouse kapinaan sellaista lakia ja sellaista yhteiskuntaa vastaan, kun te näette sellaisia tuomioita julistettavan jok'ikinen päivä?

Tai jos mies, joka on saanut huonon kasvatuksen lapsuudestaan saakka, on tullut miehen ikään ja täydentää uransa murhaamalla naapurinsa, ryöstääkseen tältä shillingin — vaaditteko te laillista rangaistusta sellaiselle miehelle? Vaaditteko te hänen mestaamistaan tai — mikä vielä pahempi — hänen tuomitsemistaan kahdenkymmenen vuoden kuritushuonevankeuteen, kun te hyvin tiedätte tiedätte, että hän on pikemminkin mielipuoli kuin rikoksentekijä? Vaaditteko te hänen rankaisemistaan tuolla tavalla, kun hyvin tiedätte, että hänen tekoonsa on vikapää koko yhteiskunta?

Vaaditteko te, että nämä kutojat on sulettava vankilaan, syystä että he epätoivon hetkellä sytyttivät tehtaan tuleen? Että tämä mies, joka ampui kruunatun murhamiehen, olisi tuomittava elinkautiseen vankeuteen? Tahi että nämä kapinalliset, jotka pystyttävät barrikaadeille tulevaisuuden lipun, olisi ammuttava kuoliaaksi? Ei, tuhat kertaa ei!

Jos te käytätte järkeänne sen sijaan että tois-

tatte sitä, mitä teille on opetettu; jos te seulotte lakia ja erotatte erilleen nuo kierät saivartelut, joihin se on kääritty, jotta sen todellinen olemus ei pistäisi niin selvästi silmään, sillä se on väkevämman oikeutta ja sen tarkoitus on pyhittää kaikki ne konnuudet, joita ihmiset ovat saaneet kärsiä pitkän ja verisen historiansa aikana; kun te olette tämän käsittäneet, niin tulee teidän inhonne lakia kohtaan olemaan todella syvä. Te tulette ymmärtämään, että kirjetetun lain palvelijana oleminen saattaa teidät jok'ikinen päivä ristiriitaan omantunnon lain kanssa. Ja kun tätä kamppailua ei voi kestää rajattomiin, niin te, niin te vihdoin, joko vaijennatte omantunnon äänen, jolloin teistä tulee lurjus, tai te käännätte selkänne vanhalle järjestelmälle ja ryhdytte meidän kanssamme kukistamaan perinpohjin täjän vääryyden, niin taloudellisen, yhteiskunnallisen kuin valtiollisen.

Mutta silloin teistä tulee kumousmies.

Ja te, nuori insinööri, te joka kuvittelette parantavanne työläisten kohtaloa sovittamalla tieteilisen tutkimuksen tuloksia teollisuuteen, — mikä surullinen pettymys, mikä kauhea unestaherääminen odottaakaan teitä! Te käytätte henkiset kykynne suunnitelman luomiseen, jonka tuloksena on rautatie, läpi vuorten tunkeva rata, joka yhdistää toisiinsa kaksi maata, joita luonnolliset estet tähän asti ovat erottaneet toisistaan. Mutta kun työt ovat ennättäneet alkaa, niin tulette näkemään, miten kokonaisia työläisjoukkoja sortaa maan mustaan multa tauti ja muut vastukset tuossa pimeässä

tunnelissa. Te näette toisten palaavan kotiin, ehkä muutamia kolikoita taskussaan, mutta mukanaan keuhkotaudin pettämättömät siemenet. Te näette ihmisruumita haudattavan tuhkatieheään pitkin radan vartta. Ja kun rautatie vihdoin on valmis, niin te näette sen muuttuvan valtatieksi, jota myöten hyökkäävä vihollinen kulettaa tykistöänsä.*)

Te olette uhranneet nuoruutenne innon keksintöön, joka tulee helpottamaan tuotantoa, ja monen kokeen, monen unettoman yön perästä te vihdoin olette saaneet tuumanne todeksi. Te alatte sitä käyttää ja tulokset osottautuvat paremmiksi kuin te osasitte aavistaakaan. Kymmenen-, kaksikymmentätuhatta työläistä viskataan kadulle! Ja ne, jotka jäävät jällelle, enimmäkseen lapsia, muuttuvat koneiksi hekin. Kolme, neljä, kymmenen isäntää paisy upporikkaaksi tuon tuottavan liikeyrityksen kautta . . . Tätäkö te olitte unelmoineet?

Vihdoin, te tutkitte viimeaikaisia edistysaskeleita teollisuuden aloilla, ja te tulette helposti huomamaan, että ompelijatar ei ole hyötynyt ompelukoneen keksimisestä juuri mitään; että työmies St. Gothardin tunnelissa on yhtä kurjissa oloissa kuin ennenkin, timanttikorasta huolimatta; että muurari ja päivätyöläinen ovat työttöminä Giffardin nostokoneen keksittyä, joka tekee rakennuskiven ja saven

*) Tuskin löytyy maailmassa yhtään maata, sivistyskansoista puhumattakaan, joiden rautateitä pitkin sotaväki ei olisi kulettanut tykistöä käytettäväksi työväkeä vastaan. — Suomentajan muist.

paikoilleen kulettamisen entistään monin kerroin helpommaksi ja vähemmän työtä kysyväksi. Ja jos te tutkitte yhteiskuntakysymystä samanlaisella vilpittömyydellä ja itsenäisyydellä kuin te harjotitte mekanisia tutkimuksianne, niin te välttämättömästi tulette siihen päätökseen, että yksityisomistuksen ja palkkaorjuuden vallitessa jokainen uusi keksintö — sen sijaan että lisäisi työntekijäin mukavuutta — tekee hänen orjuutensa yhä raskaammaksi, hänen työnsä yhä halpa-arvoisemmaksi, työnsulut yhä taajemmiksi ja pulan ankarammaksi, ja että se, jolla jo on kaikki mahdolliset mukavuudet, on ainoa, joka siitä, nim. uusista keksinnöistä, hyötyy.

Mitä aiotte te tehdä kerta tultuanne sellaiseen johtopäätökseen? Ehkä vaiennette omantuntonne viisasteluilla? Ja sitte jonakin kauniina päivänä te ehkä otatte jäähyväiset nuoruutenne ihanilta unelmilta ja alatte tavoitella ainoastaan sitä, millä voi hankkia huveja ja nautintoja. Ja silloin te joudutte nytkijäin leiriin. Jos teillä on kunnan sydän, niin te sanotte itsellenne: „Ei, tämä ei ole uusien keksintöjen aika. Ryhtykäämme työskentelemään muutoksen aikaansaamiseksi tuotannon aloilla. Kun yksityinen omaisuus on poistettu, silloin vasta jokaisesta uudesta keksinnöstä koituu hyötyä koko ihmiskunnalle. Ja silloin tämä työläisjoukko, pelkkiä koneita nykyään, muuttuu ajatteleviksi olennoiksi, jotka käyttävät hengenlahjojaan teollisuuteen, tutkimusten ja ammatillisen taidon vahvistamina, ja siten tulee tuotantokyky paisumaan siinä

määrässä, että silloin saadaan aikaan viidessäkymmenessä vuodessa sitä, mitä me emme arvaa uneksiakaan.“

Ja mitä sanoisin minä koulunopettajalle — ei tietysti sille, joka pitää toimialaansa ikävänä ammattina, vaan sille, joka nähdessään ympärillään iloitsevan lapsilauman, tuntee nuortuvansa heitä katsellessaan ja kuunnellessaan heidän surutonta nauruaan — sille, joka koettaa näiden nuorien mieleen painaa niitä ihanteita, jotka häntä itseään nuorena innostuttivat.

Usein minä näen teidän olevan synkällä mielellä, ja minä tiedän, mikä se on, joka saattaa teidät viemään käden otsallenne. Juuri tänä päivänä teidän lempioppilaanne, joka totta kyllä ei ole erittäin etevä latinassa, mutta jolla on sitä parempi sydän, lausui Wilhelm Tellä sellaisella innolla! Hänen silmänsä säkenöivät; näytti siltä kuin hän olisi tahtonut iskeä kaikkia tyranneja ja hänen tulisuutensa nousi korkeimmilleen kun hän tuli seuraaviin Schillerin säkeisiin:

Vapise ellös eessä orjan, mi katkoo kahleitaan,
Mutt' elä liioin eessä vapaaherran.

Mutta kun poikanen palasi kotiin, niin hänen äitinsä, isänsä, setänsä ankarin sanoin moittivat häntä puuttuvasta kunnioituksesta pastoria ja kylän poliisia kohtaan. He terottivat hänelle „maltillisuutta, kunnioitusta esivaltaa kohtaan ja alistumista parempain ihmisten edessä“, kunnes hän työnsi Schillerin kirjan luotaan ja alkoi lueksia „jumalansanaa“.

Ja sitte vielä eilen teille kerrottiin, miten teidän paraat oppilaanne olivat valinneet vääriä uria. Eräs ei tee muuta kuin kuvittelee upseeriksi pääsemistä; toinen toimien isäntänsä liittolaisena riistää työmiehiltä heidän ilmankin niukat ansionsa. Ja te, joka toivoitte niin paljo näistä nuorukaisista, teitä synkistyttää se ristiriita, mikä on olemassa teidän ihanteenne ja tosielämän välillä.

Te yhä surette! Minä ennustan, että parin vuoden kuluttua, saatuanne tuntea pettymyksen toisensa jälkeen, tekin työnnätte luotanne lempikirjailijanne teokset, ja te sanotte vihdoin, että Tell kyllä epäilemättä oli hyvin rehellinen mies, mutta hiukan houkkio; ja että runous kelpaa kyllä kotoiseksi lukemiseksi, varsinkin kun päivän väsyttävän työn jälkeen palaa oman eukkonsa luo, mutta runoilijat ovat silti pilvien asukkaita, joiden aatteet eivät sovi tämän ajan elämään.

Tai saattaa niinkin käydä, että nuoruuden unelmat muuttuvat teidän vakaumuksienne kypsyneemällä ijällä. Te haluaisitte, että kaikki saisivat kunnollisen, humanisen sivistyksen, sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Ja kun te tulette näkemään, että se on nykyisen järjestelmän vallitessa mahdotonta, niin tulette te hyökkäämään porvarillisen järjestelmän perustusten kimppuun. Sitte kun kouluylhallitus teidät erottaa virastanne, niinkuin ihan varmasti tulee käymään, te tulette meidän joukkoomme, te tulette selittämään ihmisille, jotka lienevät teitä vanhempia ijältään, mutta saavutuksiltaan teitä jälessä, miten lumoavaa on tieto siitä,

minkälaisen ihmiskunnan tulisi olla — minkälainen se voisi olla. Te ryhdytte työskentelemään kumousmiesten kanssa vallitsevan järjestelmän perinpohjaiseksi uudistukseksi, pyrkimään meidän vierellämme todelliseen yhdenvertaisuuteen, tosi veljeyteen, ikuisesti kestävään vapauteen.

Vihdoin te, nuori taiteilija, kuvanveistäjä, maalari, runoilija, musiikkimies, ettekö te huomaa, että se pyhä tuli, mikä innostutti teidän edeltäjiänne, puuttuu meidän aikamme ihmisiltä? että taide on tuhrailua ja puolinaisuus, pimeys on ylinnä?

Voisiko toisin ollakaan? Se ihastus, mikä johtui siitä huomiosta, että oli uudelleen löydetty vanhanajan maailma, että saatiin jälleen kylpeä luonnon pulppuavissa lähteissä, sanalla sanoen se uudelleensyntymisen ihastus, mikä loi renessansin mestariteokset, ei enää ole innostuttamassa meidän aikamme taidetta. Vallankumouksen ihanne ei ole siihen vielä tähän mennessä ennättänyt vaikuttaa, ja turhaan etsien ihannetta, meidän taiteemme kuvittelee sellaisen löytäneensä realismista, sääliittäväällä tarkkuudella valokuvatessaan värcillä kasvin lehdellä kimaltelevaa kastehelmeä, matkiessaan siveltimellä lehmän nivuslihaksia, tai yksityiskohtaisella tarkkuudella, suoranaisesti tai runomitoin, kuvatessaan yläluokkaan kuuluvan porton pukuhuonetta.

„Mutta jos kerta näin on laita, mitä sitte on tehtävä?“ sanonette. Jos, minä vastaan, se pyhä tuli, mikä te sanotte hehkuvan sielussanne ei ole muuta kuin keinotekoinen naamari, niin te tulette

jatkamaan alottamaanne suuntaan, ja teidän taitteenne muuttuu nopeasti koristemaalaukseksi, teistä tulee sanojen sepittäjä kolmannen luokan laulunäytelmiin, tai joulukertomusten kirjottaja — monot teistä nyt jo aika kyytiä lähenevät sellaista koltaloa.

Mutta jos teidän sydämenne todella sykkii ihmisyydelle, jos teillä, niinkuin todellisella runoilijalla, on herkkä korva Elämälle, niin teidän on mahdollon pysyä puolueettomana, katsellessanne tätä surujen merta, jonka kuohut temmeltävät teidän ympärillänne, katsellessanne kasvoista kasvoihin noita ihmisiä, jotka riutuvat nälkään, noita ruumisläjiä, joita nostetaan ylös maanalaisista kaivannoista, katsellessanne niitä sankkoja karkotettuja laumoja, jotka kohtaavat kuolemansa Siperian lumikentillä tai kuumen ilmanalan rangaistussiirtolaisissa, nähdessänne kaikessa puistattavassa alastomuudessaan ne katkerat taistelut, joita säestää voitettujen tuskanhuudot ja voittajain riemunremakka, uljuuden taistellessa raukkamaisuutta vastaan, ylevän päätteliäisyyden kamppaillessa alhaisen juonittelun kanssa. Tämän kaiken nähdessänne ja tuntiessänne, et ette voi pysyä puolueettomana. Te riennätte sorrettujen puolelle, tietäessänne että kaikki kauris ja ylevä, itse elämän henki on niiden puolella, jotka taistelevat pyrkien valoon, ihmisyyteen, oikeuteen!

Te pysähtätte minut vihdoin!

„Mitä hittoja te puhutte!“ minä arvaan teidän huudahtavan. „Jos teoretinen tiede on ylellisyys-

tä ja lääkärinammatti mitätöntä kujeilua, jos laki on vääryyttä ja koneiden keksiminen ainoastaan keino, jolla riistetään työn tulokset, jos koulujärjestelmä nykyisessä muodossaan on nurinkurinen, ja taide ilman vallankumouksellista aatetta kulkee kohti perikatoaan, mitä on minun silloin tehtävä?“

Hyvä, minä sanon teille.

Suuremmoinen ja mieltäylentävä tehtävä, työ, jota tehdessä teidän menettelyenne on täydellisessä sopusoinnussa teidän omantuntonne kanssa, yritys, joka on omansa tempaamaan mukaansa jaloimmat ja pontevimmat luonteet.

Mikä työ? — Minä sanon sen teille.

Teistä riippuu, tuletteko te jatkamaan alituista kamppailua omantuntonne kanssa, joka kamppailu johtaa siihen, että te vihdoin jonakin kauniina päivänä sanotte: „Periköön turma vaikka koko ihmiskunnan, kunhan vaan minulla on paljo huvituksia ja yllinkyllin nautintoja, niin kauvan kun ihmiset ovat kyllin typeriä salliakseen minun nauttia.“ Tai sitte valita vastakohdan, yhtyä meihin kumousmiehiin, jotka työskentelemme tämän yhteiskunnan kumoamiseksi. Muuta vaihtoehtoa ei ole olemassa. Siihen johtopäätökseen täytyy jokaisen älykkään ihmisen pakosta tulla, jos hän rehellisesti tutkii elämää ympärillään ja jättää huomioon ottamatta ne viisastelut, joita hänen saamansa porvarillinen kasvatus ja hänen seurustelupiiriinsä kuuluvat, oman edun kannalta asioita katselevat ihmiset kuiskivat hänen korvaansa.

Ja jos tähän johtopäätökseen on kerran tultu,

niin seuraa siitä itsestään kysymys: „Mitä on tehtävä?“

Siihen on helppo vastata.

Jättäkää tuo ympäristö, missä te olette tähän saakka olleet ja missä on tapana sanoa, että kansa ei ole muuta kuin joukko petoja, astukaa näiden ihmisten keskuuteen — ja vastaus tulee itsestään.

Te tulette näkemään että kaikkialla, Englannissa sekä Ranskassa, Saksassa sekä Italiassa, Venäjällä samoin kuin Amerikassakin, kaikkialla missä löytyy etuoikeutettujen ja sorrettujen luokka, on työväenluokan keskuudessa vireillä työ, jonka tarkoitusperänä on kapitalistisen ylimysvallan luoman orjuuden kukistaminen ainaiseksi ja uuden yhteiskunnan rakentaminen oikeuden ja yhdenvertaisuuden pohjalle. Nykyaikana ei riitä enää se, että sorretut tulkitsevat kärsimyksiään ja surujansa sellaisilla haikeamielisillä lauluilla, joita yhdennentoista vuosisadan maaorjat laulelivat ja joita vielä tänäkin päivänä hyräilee slaavilainen talonpoika. Nykyajan orjat alkavat tajuta yhteenliittymisen merkityksen ja toimivat tietoisina asemastaan, raivaten tieltään kaikki esteet.

Hänen ajatuksensa keskittyivät kysymykseen, mitä olisi tehtävä, jotta elämä voisi tulla nautinnoksi kaikille, sen sijaan että se nyt on kirouksena kolmelle neljäsosalle koko ihmiskunnasta. Hän pohtii yhteiskuntakysymystä selvän järjen, jokapäiväisten huomioiden ja kokemuksen valossa. Auttaakseen ymmärtämään toisia, yhtä kurjia ihmisiä kuin hän itsekkin, hän ryhtyy perustamaan ryh-

miä, järjestöjä. Hän perustaa yhdistyksiä, joita vaivaloisesti ylläpidetään niukoilla varoilla. Hän pyrkii yhteistoimintaan raatajaveljien kanssa vieraisissa maissa, ja hän valmistaa sen päivän tuloa, jolloin sodat eri kansojen välillä käyvät mahdottomiksi, toimien paljon suuremmalla menestyksellä kuin ne ihmisystävälliset ja itsekylläiset rahamiehet, jotka kujeilevat maailman rauhan aatteella. Voidakseen seurata toveriensa puuhia, päästäkseen läheisempään yhteyteen heidän kanssaan, kehittääkseen aatteitaan ja levittääkseen niitä, hän vihdoin hankkii itselleen sanomalehdistön — kieltäytymisten ja tavattomien ponnistusten hinnalla. Vihdoin, kun aika on tullut, hän nousee, ja punaten katukivet ja barrikaadit verellään, hän vihdoin voittaa ne oikeudet, jotka vallitseva luokka aikojen kuluessa on itselleen anastanut.

Mikä loppumaton sarja ponnistuksia! Mikä lakkaamaton kamppailu! Mikä ijankaikkisesti uudistuva pyrintö; usein on täytettävä luopioiden tilat — seurauksena väsähtämisestä, petturuudesta, vainoista, joukkoteurastuksista!

Sanomalehtiä pystyttävät miehet, jotka ovat väkisin anastaneet itselleen tiedon muruja, riistämällä itseltään levon ja ravinnon. Agitatsioonia pidetään yllä penneillä, joita työläiset ovat säästäneet niukoista palkoistaan. Ja kaiken tämän ohella tällaista työmiestä vaanii vaara, että hänen perheensä joutuu yhäkin suurempaan puutteeseen, sillä hänen työstä erottamisensa on useimmissa tapa-

uksessa varma, jos isäntä saa tietää, että „hänen työmiehensä, hänen orjansa, on anarkismin saatuttama.“

Sellaista te tulette näkemään, jos liikutte kansan keskuudessa.

Ja tämän ijankaikkisen raatamisen aikana, kuinka monta kertaa onkaan raataja turhaan kysynyt, kun hän horjui raskaan taakkansa alla:

„Missä sitte ovat ne nuoret, joita on opetettu meidän kustannuksellamme? Ne nuorukaiset, joita me vaatetimme ja ruokimme silloin kun he harjoittivat opintoja? Missä ovat ne, joille me selkä kyyryssä ja vatsa hoikkana olemme rakentaneet nämä tulot, nämä opistot, nämä luentosalit, nämä museot? Missä ovat ne miehet, joiden hyväksi me kalpenevin, näivettyvin kasvoin olemme painaneet hyviä kirjoja, joita me emme edes osaa lukea? Missä ovat he, nuo professorit, jotka väittävät omaavansa ihmiskunnan tiedon aarteet, mutta joille itse ihmisyyks ei ole harvinaista kovakuoriaista arvokkaampi? Missä ovat ne ihmiset, jotka alituisesti pakinoivat vapauden ylevyydestä, mutta jotka eivät kuitenkaan edes koskaan ajattelekaan yhtyä meidän vapauspyrintöömme, jota he jaloin tallaavat joka päivä? Missä ovat he, nuo kirjailijat ja runoilijat, maalarit ja kuvanveistäjät? Missä, sanalla sanoen, on koko se teeskentelijäin joukkue, joka puhuu kansasta kyöneleet silmissä, mutta jotka eivät silti koskaan, ei edes sattumaltakaan, tule meidän jouk-

koomme, auttamaan meitä vaikeassa tehtävässämme?’

Missä he tosiaankin ovat?

Niin; muutamat esiintyvät raukkamaisella välinpitämättömyydellä. Toiset, enemmistö, halveksii „likaista roskajoukkoa“ ja ovat valmiit nujertamaan työläisiltä niskat, jos vaan yhteenkään heidän etuoikeuteensa uskalletaan kajota.

Totta kyllä, meidän riveihimme yhtyy silloin tällöin nuorukainen, joka näkee unelmissaan rumpuja ja barrikaadeja ja etsii hurjia näytelmiä. Mutta hän hylkää kansan asian niin pian kun hän huomaa, että matka barrikaadeille on pitkä, että työ on raskasta työtä ja että ne seppeleet, joita tässä taistelussa voi voittaa, ovat ohdakkeisia. Yleensä nämä tällaiset ovat kunnianhimoisia seikkailijoita, joilla ei ole sillä kertaa muuta tehtävää, jotka ensimmäisessä yrityksessä petyttyään, koettavat tällä tavoin, kansan hartioilla, pyrkiä itsekkäisiin tarkoituksiinsa. Nämä miehet tavallisesti kääntävät kansalle selkensä, milloin kansa alkaa todella sovittaa käytäntöön niitä periaatteita, joita nämä samat miehet itse ovat teeskennelleet kannattavansa. Usein he sen lisäksi ovat valmiit kääntämään tykit ja kuularuiskut samaa kansaa vastaan, jos se uskaltaa lähteä liikkeelle ennenkuin he, puolueen johtomiehet, ovat antaneet lähtökäskyn.

Mutta te kysytte, „mitä on meidän tehtävä?’
Ja kuitenkin tekemistä on kuinka paljo tahansa!
Kokonainen armeija nuoria ihmisiä löytäisi yllin

kyllin tehtävää, mihin käyttää koko nuoruusvoimansa tarmon, sielunkykyjensä voiman ja luonnonlahjansa, kansan auttamiseksi siinä suuressa tehtävässä, mihin se on ryhtynyt.

Mitä meidän on tehtävä? Kuunnelkaa!

Te puhtaasti tieteen harrastajat, jos te olette perehtyneet kumouksellisen liikkeen periaatteisiin, jos te olette ymmärtäneet vallankumouksen todellisen merkityksen, joka vallankumous tälläkin hetkellä kolkuttaa meidän ovillemme, ettekö te näe, että koko tiede on valettava uudestaan, jos sen mieli päästä sopusointuun uusien aatteiden kanssa; että teidän tehtävänne on saada tällä alalla aikaan kumous, paljon suurempi kuin oli se, mikä tapahtui kaikilla tieteen aloilla kahdeksannellatoista vuosisadalla? Ettekö te ymmärrä, että historia — joka meidän päivinämme ei ole muuta kuin vanhojen ämmien muistikirja suurista hallitsijoista, suurista valtiomiehistä ja suurista parlamenteista — että historia sellaisenaan on kirjoitettava kansan näkökannalta, sen työn kannalta, minkä kansa on suorittanut ihmiskunnan pitkän kehityskulun aikana? Että oppi yhteiskuntataloudesta — joka nyt ei ole muuta kuin kapitalistien rosvoamiselle annettu julkinen tunnus — on pohjaperustuksia myöten uudistettava? Että antropologia, sosiologia, siveysoppi täytyy perinjuurin uudistaa, ja että itse luonnontieteidenkin, toiselta näkökannalta katsottuna, täytyy käydä syvällisen uudistuksen läpi, sekä luonnonilmiöiden käsittämiseen että niiden esittämiseen nähden.

Hyvä on, ryhtykää työhön! Asettakaa kykynne hyvän asian palvelukseen. Eritäinkin auttakaa meitä selvällä logiikallanne taistelussa ennakkoluuloja vastaan. Ja, mikä vieläkin tärkeämpää, opettakaa meitä sovelluttamaan jokapäiväisiin todisteluihimme tieteellisen tutkimuksen pelkäämättömyyttä, ja näyttäkää meille, kuten tekivät teidän edeltäjänne, miten ihmiset uskaltavat uhrata vaikka henkensä totuuden puolesta.

Te lääkärit, jotka olette oppineet työväenaatteen katkerasta kokemuksesta, elkkä tauotko sanomasta meille tänään, huomenna, sopivalla ja sopimattomalla ajalla, että ihmiskunta kulkee nopeasti perikatoa kohti, joll'ei nykyisissä työ- ja olosuhteissa tapahdu muutosta; että kaikki teidän lääkkeenne pysyvät tepsimättöminä tauteja vastaan. kun suurin osa ihmisiä elää sellaisissa olosuhteissa, joita tiede pitää erittäin epäterveellisinä ja vaarallisina. Vakuuttakaa ihmisille, että taudin syyt ne on perkkattava juuria myöten, ja osottakaa meille, mitä on tehtävä niiden poistamiseksi.

Ottakaa leikkauspuukko mukaanne ja toimittakaa leikkaus meidän nähtemme, jouduttaaksenne tämän yhteiskunnan lopullista uudistumista. Sano-kaa meille, minkälainen ihmisten toimeentulo voisi olla ja minkälainen sen pitäisi olla, jos oikeudet olisi tasaisesti jaettu. Vaatikaa, kuni oikeat haavurit ainakin, että mätänevä jäsen on leikattava pois, ennenkuin se ennättää myrkyttää koko ruumiin.

Te, jotka olette edistäneet teollisuutta tieteelli-

sillä keksinnöillä, astukaa esille ja sanokaa ujostelematta, mihin tuloksiin teidän keksintönne ovat johtaneet. Vakuuttakaa niille, jotka eivät uskalla pystyssä päin rientää tulevaisuutta kohti, niitä uusia suuria keksintöjä kantaa kohdussaan se tieto, minkä me jo olemme saavuttaneet, mitä teollisuus voisi tuottaa paremmissa olosuhteissa, mitä ihmisen voisi helposti tuottaa, jos hän tuottaisi omiksi tarpeikseen.

Te runoilijat, maalarit, kuvanveistäjät, musiikkimiehet, jos te ymmärrätte todellisen tehtävänne ja itse taiteen edut, niin te yhdytte meidän joukkoomme. Asettakaa kynänne, siveltimenne, talttanne, aatteenne ja ihanteenne vallankumouksen palvelukseen. Esittäkää meille kaunopuheisella tavallanne, vaikuttavilla kuvillanne kansan sankarillista taistelua sortajiaan vastaan. Sytyttäkää meidän nuorisomme sydämiin se kumouksellinen into, mikä lämmitti meidän esi-isiemme sydämiä. Julistakaa naisille, miten suuri ja jalo on sellaisen aviopuolison elämäntyö, joka pyhittää elämänsä yhteiskunnallisen vapauspyrkimyksen asialle! Osottakaa kansalle, miten viheliäinen heidän elämänsä todellisuudessa on, ja laskakaa kätenne sen kurjuuden syille. Näyttäkää meille, millainen työmiehen elämä voisi olla, joll'ei sitä joka askeleella kohtaisi nykyisen yhteiskuntajärjestelmän nurinkurisuus ja vääryydet.

Vihdoin, kaikki te, jotka omaatte tietoa, lahjoja, kykyä, kätevyyttä, jos teillä on luonnossanne

kipinäkin myötätuntoisuutta, niin tulkaa, te ja teidän toverinne, tulkaa ja ruvetkaa niiden palvelukseen, jotka teitä kipeimmin tarvitsevat. Ja muistakaa, että ette tule mestareina, vaan taistelutovereina; ei hallitsemaan, vaan särpimään itseenne voimaa uudessa elämässä, joka vyöryy eteenpäin, tulevaa taistelua kohti; että te ette tule niin paljon opettamaan kuin oppimaan joukkojen toivomuksia; ja lostamaan niitä, luomaan niille sopivia muotoja, ja sitte työskentelemään, ilman lepoa ja ilman hätiköimistä, koko nuoruuden innolla ja kypsyneen miehen mielellä. Silloin ja ainoastaan silloin te tunnette elämänne täyteläiseksi, yleväksi ja sopusuhtaiseksi. Te tulette näkemään, että kaikki teidän voimauksenne silloin kantavat runsaita hedelmiä. Ja kun sellainen ylevä sopusointu on kerran saatu aikaan teidän tekojenne ja omantuntonne välillä, niin te tunnette itsessänne voimia, joiden olemassaolosta te ette sitä ennen osanneet uneksiakaan.

Taukoamaton totuuden, oikeuden ja yhdenvertaisuuden pyrkimys niiden ihmisten keskuudessa, joiden kiitollisuuden te saatte osaksenne — mitä sen korkeampaa elämäntehtävää voi kukaan nuorukainen missään maassa toivoa itselleen?

Olen tässä käyttänyt verrattain paljon tilaa, osottaakseni teille hyvinvoivan kansanluokan lapsille, että kaikkeen siihen katsoen, mitä te elämässä näette, teidän täytyy, jos olette rohkeita ja vilpittömiä, tulla meidän joukkoomme ja ryhtyä ajamaan yhteiskunnallisen vallankumouksen asiaa. Ja kui-

tenkin, miten yksinkertainen onkaan tämä totuus! Mutta kuu puhuu niille, jotka ovat kärsineet porvarillisesta ympäristöstään, miten monia saivasteluja onkaan torjuttavana, miten monta ennakkoluuloa voitettavana, miten paljo yksityisten etujen asettamia esteitä raivattavana tieltä pois!

Nykyaikana on helppo puhua teille, kansan nuorisolle. Teistä tulee kumouksellisia päivän tapahtumain pakosta, miten vähän teillä liekin rohkeutta järkeilemään ja toimimaan.

Se, ken itse kohonneena työväenluokan riveistä, ei pyhitä elämäänsä kumoukselle, hän ei tajua kysymyksessä olevaa asiaa ja päästää käsistään todellisen historiallisen tehtävän.

Muistatteko ajan, jolloin te pikku poikana laskeuduitte leikkimään pimeälle pihamaalle jonakin talvisena päivänä? Pakkanen puri teidän hartioitanne ohuen puvun läpi, ja muta tunkihe teidän kauneisiin jalkineihinne. Silloinkin, nähdessänne reippaiden, hyvin puettujen lasten liikkuvan vauvempana ja katsellen teitä pilkallinen ilme huulillaan, te tiesitte kyllä hyvin, että nämä hempukat eivät olleet teidän eikä teidän leikkiverienne vertaisia, älykkyudessa, hoksaavaisuudessa eikä tahdonvoimassa. Mutta myöhemmin, kun te jouduitte siivottomaan tehtaaseen, seisomaan koneen ääressä puoli vuorokautta, itsekin vähitellen muuttuen koneeksi — koko sen ajan nuo toiset kävivät hienoja kouluja ja harjoittivat lukuja yliopistoissa. Ja nyt nämä samat lapset, tylsempiä mutta paremmin ope-

tettuina kuin te, ovat tulleet teidän isänniksenne, nauttivat kaikkia mahdollisia iloja, mitä elämä tarjoaa sekä sivistyksen etuja. Ja te? Mimmoinen osa odottaa teitä?

Te palaatte illalla työstä pieneen, pimeään, kosteaan vuokra-asuntoonne, missä viisi, kuusi ihmistä ryömii yhdessä läjässä muutaman nelisjalan alalla; missä teidän äitinne elämään kyllästyneenä, enempi huolten kuin ijän vanhentamana, tarjoaa teille kuivaa leipää ja perunoita. jota huuhdetaan edes mustalla liemellä, jota ivalla sanotaan teeksi. Ja mieltänne painaa tuo ijankaikkinen kysymys: „miten voin minä maksaa ruokakauppiaan laskun huomenna ja sitte seuraavana päivänä suorittaa talonomistajalle vuokran?“

Mitä! Täytyykö teidän virua samallaisissa olosuhteissa kuin teidän isänne ja äitinne viruivat kolme-, neljäkymmentä vuotta? Täytyykö teidän raataa elämän ikänne hankkiaksenne toisille nautinnon ja hyvinvoinnin, tiedon ja taidon edellytyksiä. samalla kun itse elätte alituudessa epävarmuudessa jokapäiväisestä leivästä? Haluatteko te ikänne kaiken olla vailla sitä, mikä tekee elämän ihanaaksi, ja uhrata elämänne ylellisyyksien hankkimiseksi muutamille joutilaille? Kulutatteko itsenne raatamisessa, josta palkkioksi saatte ainoastaan harmia, jollei kurjuutta, kun ahtaat ajat tulevat — nuo pelottavat ahtaat ajat? Siihenkö te tässä maailmassa pyritte?

Ehkä te annatte mennä. Kun ette näe mitään

pelastuksen tietä nykyisistä oloistanne, niin te ehkä huokaillette itsekseen: „Kokonaiset sukupolvet ovat kärsineet samallaisen kohtalon, ja minun, joka en voi mitään siinä suhteessa muuttaa, minun on alistuttava saman kohtalon alaiseksi. Täytyy koettaa tulla toimeen mahdollisimman hyvin.“

Hyvä on. Siinä tapauksessa itse elämä ryhtyy teitä valaisemaan.

Eräänä päivänä tulee teollisuuspula, tuhoo kokonaisia teollisuusaloja, viskaa tuhansia työläisiä kadulle ja tuhoo perhekuntia. Te kamppaillette kuitenkin muutkin tuon onnettomuuden keskellä. Mutta pian te tulette näkemään, miten teidän vaimonne, lapsenne, ystävänne vähitellen sortuvat ja menehtyvät. Suorastaan ravinnon puutteessa, hoidon ja lääkkeiden puuttuessa he päättävät päivänsä köyhäntalossa samaan aikaan kun rikkaiden elämä liukuu edelleen suurkaupunkien kaduilla, auringonpaisteisena. Ne ihmiset eivät kuuntele sortuvien valitushuutoja.

Silloin te vihdoin ymmärrätte, miten nurinkurinen tämä yhteiskunta on. Te mietitte tämän pulan syitä, ja te tulette näkemään pohjiaan myöten tämän helvetin, jossa miljoonat ihmisolennot joutuvat muutamien laiskojen lurjusten armoille. Silloin te tulette huomaamaan, että kumousmiehet ovat oikeassa vaatiessaan tämän järjestelmän perinpohjaista uudistamista.

Mutta siirtykäämme yleisestä ahdingosta teidän omaan kohtaanne. Eräänä päivänä, kun isäntä

yrittää lisätä voittojaan uudella palkanalennuksella, joka säästäisi hänen taskuunsa muutaman pennin teiltä kultakin, niin te protesteraatte, teette tenän. Mutta isäntä vastaa pöyhkeästi: „Menkää ja syökää heiniä, jollette tahdo tehdä työtä minun tarjoomallani palkalla.“ Silloin, jos te käsitätte, että kapitalisti ei ainoastaan keritse teitä kuten lamasta keritään, vaan että hän sen lisäksi pitää teitä jonkinlaisena alhaisena luontokappaleena; että hän ei tyydy siihen, että saa pitää teitä armottomassa puristuksessaan palkkaorjuuden kautta, vaan hänen lisäksi tahtoo tehdä teistä orjan kaikissa suhteissa. Silloin te joko kumarrutte maahan hänen eteensä niinkuin ihminen, joka ei tunne ihmisarvoaan, ja lopulta te siedätte millaisia nöyryytyksiä hyvänsä; tai sitte veri nousee teidän päähänne, te teette tenän sen viheliäisen rotkon reunalla, johon te olette liukumassa, te asetutte vastarintaan, ja kun teidät sitte työttömänä ja leivättömänä heitetään kadulle, niin te varmaan tulette huomaamaan, miten oikeassa kumousmiehet ovat sanoessaan: „Kapinoikaa! nouskaa vastarintaan orjuutta vastaan!“ Ja silloin te nähtävästi yhdytte meidän rintamaamme, taistelemaan kaikellaisen orjuuden — taloudellisen, yhteiskunnallisen ja valtiollisen kukistamiseksi.

Jonakin päivänä te tulette tuntemaan tuon sulolaisen tytön elämäntarinan, jonka reipasta iloisuutta, vilpitöntä esiintymistä ja hilpeää keskustelua te niin suuresti ihailitte. **Kamppailtuaan vuosikausia**

puutteen kanssa, hän siirtyi kotikylästään pääkaupunkiin. Siellä hän kyllä käsitti olemassaolon taistelun olevan kovaa, mutta toivoi toki voivansa rehellisellä työllä ansaita leipänsä. Hyvä, te tiedätte, minkälaiseksi hänen kohtalonsa on muodostunut. Eräs rikas nuorukainen lähenteli häntä ja kauniilla sanoillaan viekötti neitosen, joka hänelle antautui koko nuoruutensa hehkulla, joutuakseen oma onnensa nojaan, lapsi sylissään. Yhä toivoen parempaa, hän ei tauonnut kamppailemasta, mutta hän sortui tuossa epätasaisessa taistelussa kylmää ja nälkää vastaan, vihdoinkin päättäen päivänsä yhdessä noista ijankaikkisista sairaaloista, kukaan ei tiedä missä.

Mitä aiotte te tehdä? Tässä taas haarautuu kaksi tietä: joko te työnnätte luotanne koko tuon epämieluisan jutun, puolustellen menettelyänne jollakin kömpelöllä sanansutkauksella. „Hän ei ollut ensimmäinen eikä tule olemaan viimeinenkään“, te ehkä sanotte. Jonakin iltana te ehkä, toisten samallaisten peltojen seurassa saastutatte tuon nuoren tytön muistoa törkeillä jutuilla. Tai saattaapa käydä niinkin, että menneisyyden muistot liikuttavat teidän sydäntänne. Te haluatte tavata viettelijän, häväistäksenne häntä vasten naamaa. Te ryhdytte miettimään syytä näihin tapauksiin, joita sattuu jok'ikinen päivä, ja te tulette käsittämään, että niistä ei tule loppua niin kauan kun yhteiskunta on jakaantuneena kahteen leiriin: toisella puolella

kurjat ja toisella laiskurit kauniine sanoineen ja eläimellisine himoineen.

Jokainen teistä, nuoret, miehet ja naiset, talonpojat, työmiehet, käsityöläiset ja sotilaat, tulee oivaltamaan oikeutensa ja liittyy meihin. Te liitytte meidän riveihimme taistellaksenne veljienne rinnalla sen vallankumouksen aikaansaamiseksi, joka vihdoin, laasten tieltään jokaisen orjuusmuodon, katkoo kahleet, hävittäen kuluneet traditsioonit ja valmistuen koko ihmiskunnalle uuden ja avaramman olemassaolon, luo maailmaan todellisen vapauden, oikean yhdenvertaisuuden ja vilpittömän veljeyden.

Elköön kukaan sanoko meille — pienoiselle joukolle — että me olemme liian heikot saavuttamaan sen suuremmoisen päämäärän, mihin me pyrimme.

Me työmiehet, jotka kudomme silkkikankaita ja sametteja, jotka itse voisimme käydä edes ryyssissä, meitäkin on suuri lauma. Ja kunhan tehdään koneiden ryske hetkeksi taukoo, niin meidän joukkomme tulvivat kaduilla ja toreilla kuni kevät-tulva.

Ja kun me kerran tahdomme sen tehdä, niin sillä hetkellä tapahtuu oikeus: sillä hetkellä maailman tyrannit suistetaan maahan.

